

Rynek pracy w województwie pomorskim w 2019 r.

Labour market in Pomorskie Voivodship in 2019

Rynek pracy w województwie pomorskim w 2019 r.

Labour market in Pomorskie Voivodship in 2019

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Gdańsku, Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Gdańsk, Pomeranian Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by

Jerzego Auksztola

Zespół autorski i prace redakcyjne

Editorial team and editorial work

Beata Bojarska, Wiesława Bryłowska, Małgorzata Buńko, Agnieszka Felczykowska,
Dorota Kazanowska, Małgorzata Kloz, Anna Mistrz, Magdalena Poleszuk,
Milena Pragacz, Tomasz Ratyński, Halina Sadowska, Dorota Żeromska-Mielniczuk

Tłumaczenie

Translation

Małgorzata Kruszewska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Małgorzata Kloz

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

<http://gdansk.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/praca-wynagrodzenie>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Gdańsku przekazuje Państwu publikację *Rynek pracy w województwie pomorskim w 2019 r.*, która dostarcza podstawowych informacji w zakresie aktywności ekonomicznej ludności, pracujących, bezrobotnych, popytu na pracę, warunków pracy i wypadków przy pracy oraz wynagrodzeń.

Opracowanie składa się z syntezy, uwag ogólnych i metodycznych, a także tablic statystycznych oraz map i wykresów. Część analityczna zawiera opis najistotniejszych zagadnień charakteryzujących sytuację na rynku pracy w województwie pomorskim. W uwagach przedstawiono metody badań, źródła i zakres danych oraz objaśnienia podstawowych pojęć. Uzupełnienie natomiast stanowią prezentacje graficzne. Zasadniczą częścią opracowania są tablice, w których wybrane informacje prezentowane są w retrospekcji za lata 2018 i 2019 oraz według płci, miejsca zamieszkania, sektorów i form własności, sekcji PKD 2007, a także grup zawodów. Dla bardziej szczegółowego scharakteryzowania zjawisk na rynku pracy w województwie pomorskim wybrane dane statystyczne przedstawiono w podziale na podregiony, powiaty i gminy.

Dla ułatwienie przeprowadzenia własnych, pogłębionych analiz wszystkie tablice zawarte w publikacji zaprezentowano w formacie .xlsx.

Szczegółowe informacje o rynku pracy dostępne są na stronie internetowej GUS <http://stat.gov.pl> → Banki i bazy danych – między innymi w Banku Danych Lokalnych oraz w ramach Platformy Analitycznej SWAiD – Dziedziczne Bazy Wiedzy – Rynek Pracy.

Wyrażam nadzieję, że publikacja będzie interesującym źródłem danych dla odbiorców informacji statystycznych z zakresu prezentowanego tematu.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Gdańsku

Jerzy Auksztol

Gdańsk, listopad 2020 r.

Preface

The Statistical Office in Gdańsk presents the publication titled *Labour market in Pomorskie Voivodship in 2019*, which provides basic information concerning economic activity of the population, employed and unemployed persons, labour demand, working conditions and accidents at work, as well as wages and salaries.

The volume consists of executive summary, general and methodological notes, as well as statistical tables, maps and charts. The analytical part includes a description of the most important issues characterising the situation on the labour market in Pomorskie Voivodship. The notes present the survey methods, source and scope of data, and basic definitions. Graphic presentations complement the study. Tables, which constitute its substantial part, contain selected information in comparison with the years 2018 and 2019 and by sex, place of residence, ownership sectors and forms, PKD 2007 sections, and occupational groups. For more detailed characteristics of the phenomena concerning labour market in Pomorskie Voivodship, selected data have been broken down by subregions, powiats and gminas.

All tables are presented in the .xlsx format, which should facilitate the readers' in-depth analyses.

More detailed information on living conditions of the population is available on the website of Statistics Poland: <http://stat.gov.pl> → Banks and databases – among other things Local Data Bank, SWAiD Analytical Platform, etc. – Knowledge Databases – Labour Market.

I trust the users of statistical information will find the publication an interesting source of data regarding the discussed issues.

Director
of the Statistical Office in Gdańsk

Jerzy Auksztol

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	11
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	12
Executive summary	27
Uwagi ogólne	42
General notes	45
Uwagi metodyczne	47
Methodological notes	54

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1. Ludność w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w 2019 r. – na podstawie BAEL ...	12
Chart 1. Population aged 15 years and more by status on the labour market in 2019 – LFS basis	27
Wykres 2. Niepracujący na 1000 pracujących – na podstawie BAEL	13
Chart 2. Non-working persons per 1 000 employed persons – LFS basis	28
Wykres 3. Pracujący według sektorów własności	14
Chart 3. Employed persons by ownership sectors	29
Wykres 4. Pracujący według wybranych sekcji	14
Chart 4. Employed persons by selected sections	29
Wykres 5. Bezrobotni zarejestrowani i stopa bezrobocia rejestrowanego	16
Chart 5. Registered unemployed persons and registered unemployment rate	31
Wykres 6. Bezrobotni zarejestrowani według płci i wieku	17
Chart 6. Registered unemployed persons by sex and age	32
Wykres 7. Bezrobotni zarejestrowani według płci i poziomu wykształcenia	18
Chart 7. Registered unemployed persons by sex and educational attainment level	33
Wykres 8. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według powiatów w 2019 r.	19
Chart 8. Average monthly gross wages and salaries by powiats in 2019	34
Wykres 9. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według wybranych sekcji w 2019 r.	20
Chart 9. Average monthly gross wages and salaries by selected sections in 2019	35
Wykres 10. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia	22
Chart 10. Exposure to risk factors at work	37
Wykres 11. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia związanego ze środowiskiem pracy według czynników szkodliwych i niebezpiecznych oraz uciążliwych dla zdrowia w 2019 r.	23
Chart 11. Exposure to risk factors arising from work environment by physical health risk factors in 2019	38
Wykres 12. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wybranych sekcji	25
Chart 12. Persons injured in accidents at work by selected sections	40

Spis map

List of maps

Mapa 1.	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia w 2019 r.	21
Map 1.	Exposure to risk factors at work in 2019	36
Mapa 2.	Wskaźnik wypadkowości w 2019 r.	26
Map 2.	Incidence rate in 2019	41

Tablice dostępne na stronie internetowej – w formacie .xlsx

Tables available on the website – in .xlsx form

Tablice przeglądowe

Review tables

- I. Ważniejsze dane z zakresu rynku pracy
Major data on the labour market
- II. Charakterystyka rynku pracy w województwie pomorskim na tle kraju w 2019 r.
Characteristics of the labour market in Pomorskie Voivodship against the background of the country in 2019
- III. Ważniejsze dane o rynku pracy w województwie pomorskim na tle kraju i innych województw w 2019 r.
Major data on the labour market in Pomorskie Voivodship against the background of the country and other voivodships in 2019

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

1. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL
Economic activity of the population aged 15 and more – LFS basis
2. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według grup wieku i poziomu wykształcenia w IV kwartale – na podstawie BAEL
Economic activity of the population aged 15 and more by age groups and educational attainment level in quarter 4 – LFS basis
3. Pracujący według płci, sektorów własności, statusu zatrudnienia oraz grup zawodów w IV kwartale – na podstawie BAEL
Employed persons by sex, ownership sectors, employment status and occupational groups in quarter 4 – LFS basis
4. Bezrobotni według czasu poszukiwania pracy, płci i miejsca zamieszkania w IV kwartale – na podstawie BAEL
Unemployed persons by duration of job search, sex and place of residence in quarter 4 – LFS basis
5. Bezrobotni według wybranych metod poszukiwania pracy, płci i miejsca zamieszkania w IV kwartale – na podstawie BAEL
Unemployed persons by selected methods of job search, sex and place of residence in quarter 4 – LFS basis
6. Bierni zawodowo nieposzukujący pracy według wybranych przyczyn bierności, płci i miejsca zamieszkania w IV kwartale – na podstawie BAEL
Economically inactive persons not searching for a job by selected causes of inactivity, sex and place of residence in quarter 4 – LFS basis

Pracujący
Employed persons

- 1(7). Pracujący według sektorów własności i sekcji
Employed persons by ownership sectors and sections
- 2(8). Pracujący według statusu zatrudnienia
Employed persons by employment status
- 3(9). Pracujący według statusu zatrudnienia i sekcji
Employed persons by employment status and sections
- 4(10). Wybrane kategorie pracujących
Selected categories of employed persons
- 5(11). Zatrudnieni według sektorów własności i sekcji
Paid employees by ownership sectors and sections
- 6(12). Pracujący w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy
Persons employed on a full-time and part-time basis
- 7(13). Absolwenci podejmujący pierwszą pracę
Graduates undertaking the first job
- 8(14). Przeciętne zatrudnienie według sekcji
Average paid employment by sections
- 9(15). Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji i działów
Average paid employment in industry by sections and divisions
- 10(16). Przeciętne zatrudnienie w budownictwie według działów
Average paid employment in construction by divisions
- 11(17). Przeciętne zatrudnienie uczniów
Average paid employment of apprentices
- 12(18). Współczynnik przyjęć i współczynnik zwolnień według sekcji
Hire and termination rate by sections
- 13(19). Przyjęcia do pracy
Hires
- 14(20). Zwolnienia z pracy
Terminations
- 15(21). Wybrane dane dotyczące popytu na pracę
Selected data on demand for labour
- 16(22). Wolne miejsca pracy według grup zawodów w 2019 r.
Job vacancies by occupational groups in 2019
- 17(23). Nowo utworzone i zlikwidowane miejsca pracy według sekcji w 2019 r.
Newly created and liquidated jobs by sections in 2019
- 18(24). Pracujący według podregionów i powiatów
Employed persons by subregions and powiats
- 19(25). Pracujący według sekcji oraz podregionów, powiatów i gmin w 2019 r.
Employed persons by sections and subregions, powiats and gminas in 2019

Bezrobocie rejestrowane
Registered unemployment

- 1(26). Bezrobotni zarejestrowani
Registered unemployed persons
- 2(27). Napływ i odpływ bezrobotnych zarejestrowanych
Inflow and outflow of registered unemployed persons
- 3(28). Napływ i odpływ bezrobotnych zarejestrowanych według miesięcy w 2019 r.
Inflow and outflow of registered unemployed persons by months in 2019
- 4(29). Bezrobotni zarejestrowani będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2019 r.
Registered unemployed persons in specific situation on the labour market in 2019
- 5(30). Bezrobotni zarejestrowani według wieku
Registered unemployed persons by age
- 6(31). Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia
Registered unemployed persons by educational attainment level
- 7(32). Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy
Registered unemployed persons by duration of unemployment
- 8(33). Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy
Registered unemployed persons by work seniority
- 9(34). Bezrobotni zarejestrowani poprzednio pracujący według sektorów własności i rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy
Registered unemployed persons previously employed by ownership sectors and kind of activity of the last employer
- 10(35). Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy
Registered unemployed persons benefiting from active labour market programme and job offers
- 11(36). Wydatki Funduszu Pracy
Expenditures from Labour Fund
- 12(37). Bezrobotni zarejestrowani według podregionów, powiatów i gmin
Registered unemployed persons by subregions, powiats and gminas
- 13(38). Podstawowe dane o bezrobotnych zarejestrowanych według podregionów i powiatów w 2019 r.
Basic data on registered unemployed persons by subregions and powiats in 2019
- 14(39). Stopa bezrobocia rejestrowanego według podregionów i powiatów
Registered unemployment rate by subregions and powiats
- 15(40). Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia oraz podregionów i powiatów w 2019 r.
Registered unemployed persons by educational attainment level, subregions and powiats in 2019
- 16(41). Bezrobotni zarejestrowani według wieku oraz podregionów i powiatów w 2019 r.
Registered unemployed persons by age, subregions and powiats in 2019
- 17(42). Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy oraz podregionów i powiatów w 2019 r.
Registered unemployed persons by duration of unemployment, subregions and powiats in 2019
- 18(43). Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy oraz podregionów i powiatów w 2019 r.
Registered unemployed persons by work seniority, subregions and powiats in 2019
- 19(44). Bezrobotni zarejestrowani będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy według podregionów i powiatów w 2019 r.
Registered unemployed persons in specific situation on the labour market by subregions and powiats in 2019
- 20(45). Aktywne formy pomocy bezrobotnym zarejestrowanym w urzędach pracy według podregionów i powiatów
Active labour market programme for unemployed persons registered in labour offices by subregions and powiats

Wynagrodzenia

Wages and salaries

- 1(46). Wynagrodzenia brutto według sekcji
Gross wages and salaries by sections
- 2(47). Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji
Average monthly gross wages and salaries by sections
- 3(48). Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji i działów
Average monthly gross wages and salaries by sections and divisions
- 4(49). Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sektorów własności i sekcji
Average monthly gross wages and salaries by ownership sectors and sections
- 5(50). Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sektorów własności, sekcji oraz podregionów i powiatów
Average monthly gross wages and salaries by ownership sectors, sections, subregions and powiats

Warunki pracy

Working conditions

- 1(51). Osoby zatrudnione w zakładach objętych badaniem oraz zatrudnieni w warunkach zagrożenia według sekcji w 2019 r.
Employees in units covered by the survey and exposure to risk factors at work by sections in 2019
- 2(52). Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według płci
Exposure to risk factors at work by sex
- 3(53). Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi oraz uciążliwymi dla zdrowia w 2019 r.
Exposure to physical health risk factors in 2019
- 4(54). Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2019 r.
Employees at workstations assessed for occupational risk in 2019
- 5(55). Stanowiska pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2019 r.
Workstations assessed for occupational risk in 2019
- 6(56). Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych w 2019 r.
Persons receiving benefits for exposure to physical health risk factors at work in 2019
- 7(57). Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według podregionów i powiatów w 2019 r.
Exposure to risk factors by subregions and powiats in 2019
- 8(58). Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia według podregionów i powiatów w 2019 r.
Exposure to physical health risk factors at work by subregions and powiats in 2019
- 9(59). Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według płci i województw
Exposure to risk factors by sex and voivodships

Wypadki przy pracy

Accidents at work

- 1(60). Poszkodowani w wypadkach przy pracy według sekcji w 2019 r.
Persons injured in accidents at work by sections in 2019
- 2(61). Poszkodowani w wypadkach przy pracy według dni niezdolności do pracy w 2019 r.
Persons injured in accidents at work by days lost in 2019
- 3(62). Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wieku w 2019 r.
Persons injured in accidents at work by age in 2019

- 4(63). Przyczyny wypadków przy pracy według sekcji w 2019 r.
Causes of accidents at work by sections in 2019
- 5(64). Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wydarzeń powodujących urazy w 2019 r.
Persons injured in accidents at work by contact-modes of injuries in 2019
- 6(65). Poszkodowani w wypadkach przy pracy według czynności wykonywanych przez poszkodowanego w chwili wypadku w 2019 r.
Persons injured in accidents at work by specific physical activities performed by the victim at the time of accident in 2019
- 7(66). Poszkodowani w wypadkach przy pracy według rodzaju urazu w 2019 r.
Persons injured in accidents at work by type of injury in 2019
- 8(67). Poszkodowani według wydarzeń powodujących urazy u osoby poszkodowanej i miejsca powstania wypadku w 2019 r.
Persons injured by contact-modes of injuries and working environment of the accident in 2019
- 9(68). Przyczyny wypadków przy pracy według wydarzeń powodujących urazy u osoby poszkodowanej w 2019 r.
Causes of accidents at work by contact-mode of injuries in 2019
- 10(69). Poszkodowani w wypadkach przy pracy według czynnika materialnego będącego źródłem urazu w 2019 r.
Persons injured in accidents at work by material agent of contact-mode of injury in 2019
- 11(70). Poszkodowani w wypadkach przy pracy według podregionów i powiatów w 2019 r.
Persons injured in accidents at work by subregions and powiats in 2019
- 12(71). Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wybranych sekcji i województw w 2019 r.
Persons injured in accidents at work by selected sections and voivodships in 2019

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (•)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification presented in abbreviated form
„W tym” ”Of which/of whom”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Complete name
tys.	tysiąc
mln	milion
zł PLN	złoty złoty
r.	rok
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
p.proc.	punkt procentowy
str.	strona
tzw.	tak zwany
tj. i.e.	to jest that is
tnz.	to znaczy
itp. etc.	i tym podobne and the like

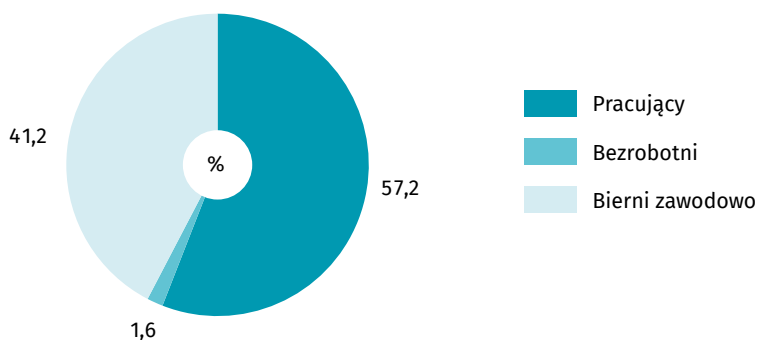
Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Complete name
np. e.g.	na przykład for example
m.in. i.a.	między innymi inter alia
Dz. U.	Dziennik Ustaw
Dz. Urz.	Dziennik Urzędowy
nr (Nr) No.	numer number
art. Art.	artykuł article
poz.	pozycja
ust.	ustęp
GUS	Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
EUROSTAT	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej Statistical Office of the European Union
UE EU	Unia Europejska European Union
WE EC	Wspólnoty Europejskie European Communities

Synteza

Aktywność ekonomiczna ludności – według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)

W 2019 r. w województwie pomorskim w ujęciu średniorocznym zbiorowość aktywnych zawodowo liczyła 1060 tys. osób wobec 1040 tys. w 2018 r. Współczynnik aktywności zawodowej w województwie pomorskim wyniósł 58,8% (wobec 57,7% w 2018 r.) i uplasował województwo pomorskie na trzecim miejscu w kraju. Wartość współczynnika była wyższa na wsi niż w miastach (59,7% wobec 58,3%) oraz zdecydowanie wyższa wśród mężczyzn niż wśród kobiet (różnica w 2019 r. wyniosła 18,2 p.proc.). Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym (82,4%), a najniższy wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego (19,7%).

Wykres 1. Ludność w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w 2019 r. – na podstawie BAEL^a

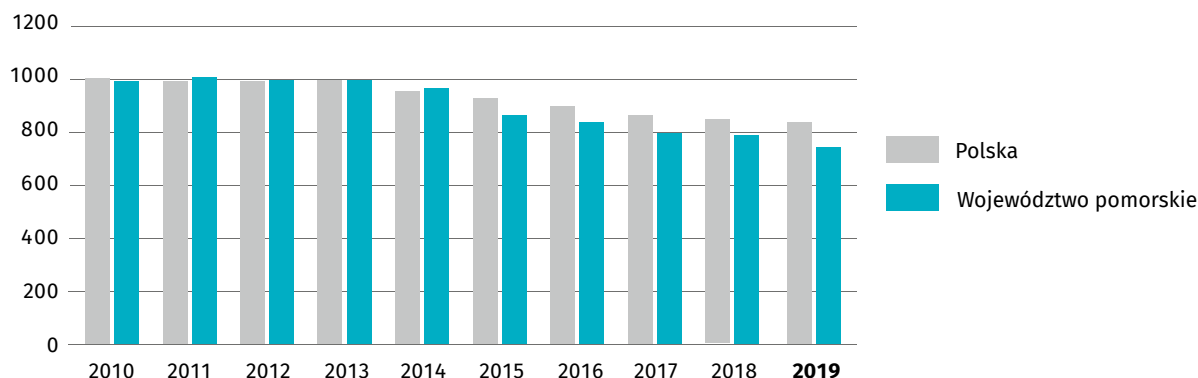
a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 47.

Według danych średniorocznych w 2019 r. liczba pracujących wyniosła 1031 tys. osób (wobec 1009 tys. osób w 2018 r.). Rosnący nieprzerwanie od 2014 r. wskaźnik zatrudnienia ukształtował się w 2019 r. na poziomie 57,2% i był wyższy niż wskaźnik ogólnokrajowy o 2,8 p.proc. W miastach wyniósł 56,6%, a na wsi 58,2% oraz był zdecydowanie wyższy wśród mężczyzn niż wśród kobiet (66,8% wobec 48,3%). Najwyższy poziom wskaźnika zatrudnienia zaobserwowano wśród osób z wykształceniem wyższym (80,5%), a najniższy wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (18,2%). Na 1000 pracujących w województwie pomorskim przypadały 749 osoby niepracujące (bezrobotne i bierne zawodowo), a niższą wartość odnotowano jedynie w województwie mazowieckim i wielkopolskim.

W 2019 r. zbiorowość osób bezrobotnych w wieku 15-74 lata wyniosła średnio 29 tys. osób (1,6% ogólnej liczby ludności w wieku 15 lat i więcej). Stopa bezrobocia ukształtowała się na poziomie 2,7%, co oznacza spadek w porównaniu z 2018 r. o 0,3 p.proc. Stopa bezrobocia zarówno w miastach, jak i na wsi wyniosła 2,8% (wobec odpowiednio 2,9% i 3,2% w 2018 r.). Wśród mężczyzn stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie 2,4%, co oznacza spadek w skali roku o 0,5 p.proc., natomiast wśród kobiet wzrosła z 3,1% do 3,4%. Większość bezrobotnych stanowiły osoby, które straciły pracę (34,5%) oraz osoby wracające do pracy po przerwie (31,0%). Przeciętny czas poszukiwania pracy w 2019 r. wyniósł 5,9 miesiąca i zmniejszył się w porównaniu z 2018 r. o 4,1 miesiąca. Kobiety poszukiwały pracy średnio przez 5,4 miesiąca, natomiast czas poszukiwania pracy przez mężczyzn wyniósł przeciętnie 6,5 miesiąca. Czas poszukiwania pracy przez mieszkańców miast i wsi był zbliżony i wyniósł odpowiednio 5,8 miesiąca oraz 5,9 miesiąca.

Liczba biernych zawodowo w 2019 r. wyniosła przeciętnie 743 tys. osób i zmniejszyła się o 21 tys. w porównaniu z 2018 r. Wśród biernych zawodowo większość stanowiły kobiety (63,1%). Osoby nieposzukujące pracy najczęściej jako przyczynę bierności zawodowej wymieniali emeryturę (54,6%), naukę i uzupełnianie kwalifikacji (17,0%) oraz chorobę i niepełnosprawność (11,5%).

Wykres 2. Niepracujący^a na 1000 pracujących – na podstawie BAEL^b

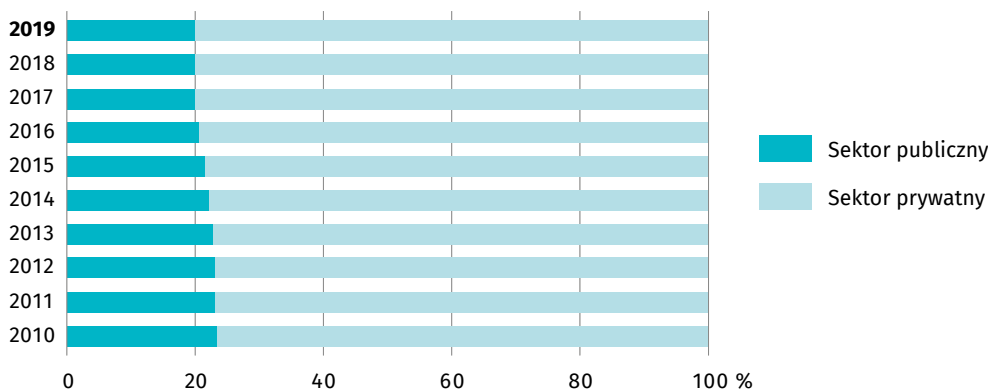
a Bierni zawodowo i bezrobotni. b Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 47.

Pracujący

Według stanu w końcu 2019 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie pomorskim (według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności) wyniosła 894,8 tys. osób i w porównaniu z 2018 r. zwiększyła się o 0,7%. Pracujący stanowili 38,2% mieszkańców województwa (w 2018 r. – 38,1%) i 5,7% ogólnej liczby pracujących w kraju (podobnie jak w 2018 r.). W sektorze prywatnym pracowało 715,7 tys. osób, co stanowiło 80,0% ogólnej liczby pracujących w województwie. Liczba osób pracujących w sektorze publicznym zwiększyła się o 0,9% w porównaniu z 2018 r. i wyniosła 179,1 tys. osób. Podobnie jak w 2018 r. w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej w województwie pomorskim przeważali mężczyźni, których udział wyniósł 52,9%. Wśród pracujących w sektorze publicznym większość stanowiły kobiety (66,4%), a w sektorze prywatnym – mężczyźni (57,7%). Najwyższy udział pracujących odnotowano w następujących sekcjach: przetwórstwo przemysłowe (19,5%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (15,2%), edukacja (8,6%) oraz w budownictwo (8,0%).

Wśród podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób (według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności) na koniec 2019 r. odnotowano 592,8 tys. osób pracujących (o 1,1% więcej niż przed rokiem), w tym w sektorze prywatnym pracowało 69,8% (w 2018 r. – 69,7%). Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 50,9% (w 2018 r. – 51,4%), przy czym w sektorze publicznym pracowało 39,4% ogólnej liczby pracujących kobiet, a w sektorze prywatnym – 60,6%. Biorąc pod uwagę rodzaj działalności przedsiębiorstw, podobnie jak w 2018 r., najwyższy udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w danej sekcji odnotowano w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (85,1%) oraz w edukacji (78,8%).

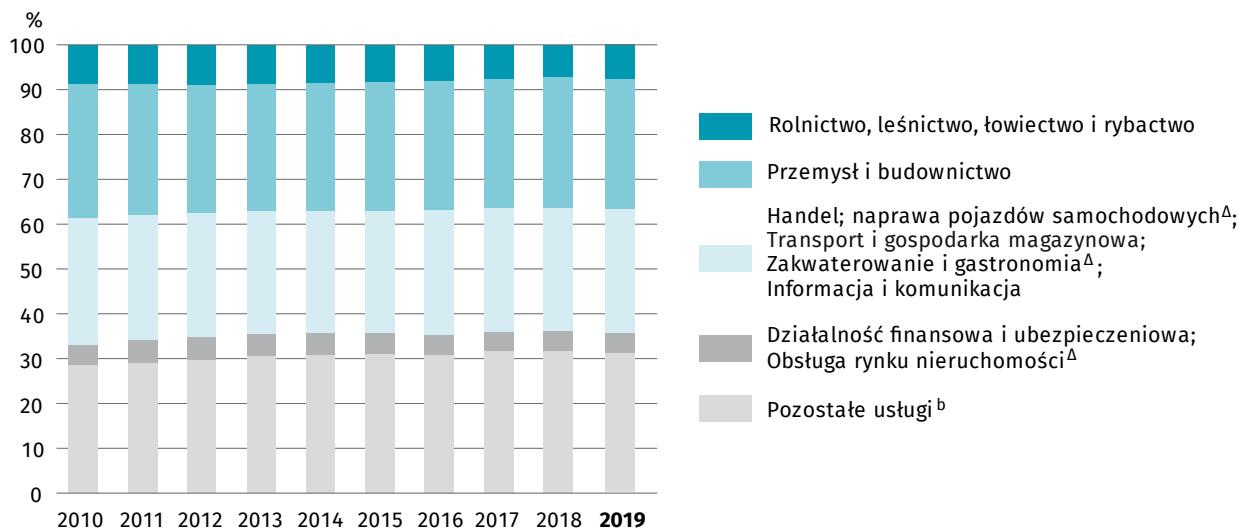
Wykres 3. Pracujący^a według sektorów własności
Stan w dniu 31 grudnia

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

W województwie pomorskim w 2019 r. pracownicy pełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy na podstawie stosunku pracy (według siedziby zarządu jednostki; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób) stanowili 92,1% ogólnej liczby pracujących (w 2018 r. – 91,9%), a niepełnozatrudnieni – 7,2% (w 2018 r. – 7,4%).

Wykres 4. Pracujący^a według wybranych sekcji
Stan w dniu 31 grudnia

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Obejmują sekcje PKD: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Administrowanie i działalność wspierająca^Δ; Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; Edukacja; Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją oraz Pozostała działalność usługowa.

Wśród pracujących wyodrębnić można m.in. cudzoziemców, osoby niepełnosprawne oraz emerytów i rencistów. W końcu 2019 r. w porównaniu z rokiem poprzednim liczba pracujących w tych grupach zwiększyła się odpowiednio o 34,7%, 6,1% i 3,7%. W porównaniu z 2018 r. zmniejszyła się natomiast liczba pracujących w porze nocnej (o 5,3%).

W 2019 r. w województwie pomorskim liczba przyjęć do pracy zmniejszyła się o 4,3% w porównaniu z rokiem poprzednim. Spośród 117,6 tys. osób przyjętych do pracy 15,0% stanowiły osoby podejmujące pierwszą pracę (w 2018 r. – 13,2%), w tym 8,7 tys. osób to absolwenci. Wśród absolwentów podejmujących pierwszą pracę przeważały osoby z wykształceniem wyższym (40,6%) oraz policealnym i średnim zawodowym (21,9%). W odniesieniu do 2018 r. liczba absolwentów szkół podejmujących pierwszą pracę zmniejszyła się o 6,1%. Do pracy przyjęto również o 5,0% mniej osób powracających do pracy z urlopów wychowawczych oraz o 3,7% mniej osób poprzednio pracujących. Liczba kobiet przyjętych do pracy wyniosła 54,4 tys., o 1,1% mniej niż w 2018 r. Najwyższy współczynnik przyjęć do pracy odnotowano w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca (65,5%), zakwaterowanie i gastronomia (42,6%) oraz górnictwo i wydobywanie (37,9%), a najniższy w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (8,9%), administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (12,3%) oraz edukacja (14,7%).

W analizowanym okresie odnotowano 104,2 tys. zwolnień z pracy (spadek o 4,9% w porównaniu z 2018 r.). Spośród wszystkich zwolnień 7,3% stanowiły zwolnienia dokonane w drodze wypowiedzenia przez zakład pracy (w 2018 r. – 6,9%), natomiast zwolnienia w drodze wypowiedzenia przez pracownika stanowiły 17,7% (w 2018 r. – 17,0%). Najwyższy współczynnik zwolnień z pracy odnotowano w administrowaniu i działalności wspierającej (64,3%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii (39,7%). Najniższe wartości współczynnika zwolnień odnotowano natomiast w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (7,5%) oraz administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (11,7%).

Na ogólną liczbę 47,0 tys. zbadanych podmiotów, 3,1 tys. (6,7%) dysponowało w końcu IV kwartału 2019 r. wolnymi miejscami pracy, w tym 90,8% stanowiły jednostki sektora prywatnego. Spośród 8,0 tys. wolnych miejsc pracy (7,9 tys. w 2018 r.) 86,0% znajdowało się w sektorze prywatnym. Najwięcej wolnych miejsc pracy odnotowano w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych (32,3%), przetwórstwo przemysłowe (25,8%) oraz budownictwo (10,2%).

W okresie od I do IV kwartału 2019 r. powstało 39,9 tys. nowych miejsc pracy (spadek o 8,2% w porównaniu z analogicznym okresem 2018 r.), w tym 91,0% w sektorze prywatnym. W handlu; naprawie pojazdów samochodowych zostało utworzonych 18,9% nowych miejsc pracy (w 2018 r. – 17,2%), w przetwórstwie przemysłowym – 16,5% (w 2018 r. – 16,4%), a w budownictwie – 12,0% (odpowiednio 13,4%). Spośród miejsc pracy nowo utworzonych w końcu IV kwartału 2019 r. nieobsadzonych było jeszcze 2,0 tys. miejsc. Najwięcej wolnych nowo utworzonych miejsc pracy znajdowało się w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (67,0%), w transporcie i gospodarce magazynowej (10,8%) oraz w informacji i komunikacji (8,6%). Nowo utworzone wolne miejsca pracy przeznaczone były głównie dla pracowników biurowych, specjalistów oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń.

Liczba zlikwidowanych miejsc pracy w okresie od początku roku do końca IV kwartału 2019 r. wyniosła 19,0 tys. (w analogicznym okresie 2018 r. – 19,1 tys.), w tym najwięcej w jednostkach prowadzących działalność w zakresie budownictwa (17,1%) oraz przetwórstwa przemysłowego (16,9%).

Bezrobocie rejestrowane

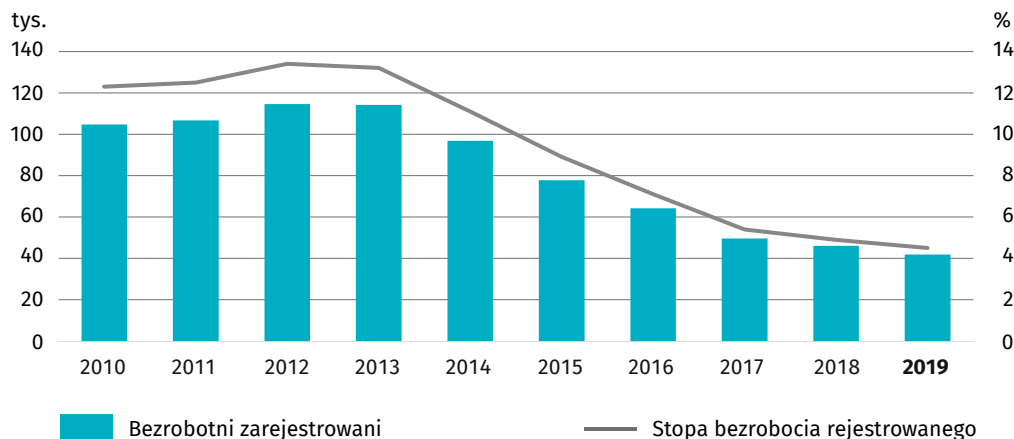
W końcu grudnia 2019 r. w powiatowych urzędach pracy województwa pomorskiego zarejestrowanych było 41,8 tys. osób bezrobotnych, co oznacza spadek w stosunku do 2018 r. o 4,3 tys. osób (o 9,3%). Stanowili oni 4,8% ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w kraju.

Prawa do zasiłku nie posiadało 34,3 tys. osób (81,9% ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych).

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie pomorskim na koniec 2019 r. wyniosła 4,5% (o 0,7 p.proc. mniej niż wskaźnik ogólnokrajowy i o 0,4 p.proc. mniej niż w analogicznym okresie 2018 r.). Najwyższą stopę bezrobocia rejestrowanego odnotowano w powiecie nowodworskim (12,1%), a najniższą w Sopocie (1,4%).

Wykres 5. Bezrobotni zarejestrowani i stopa bezrobocia rejestrowanego

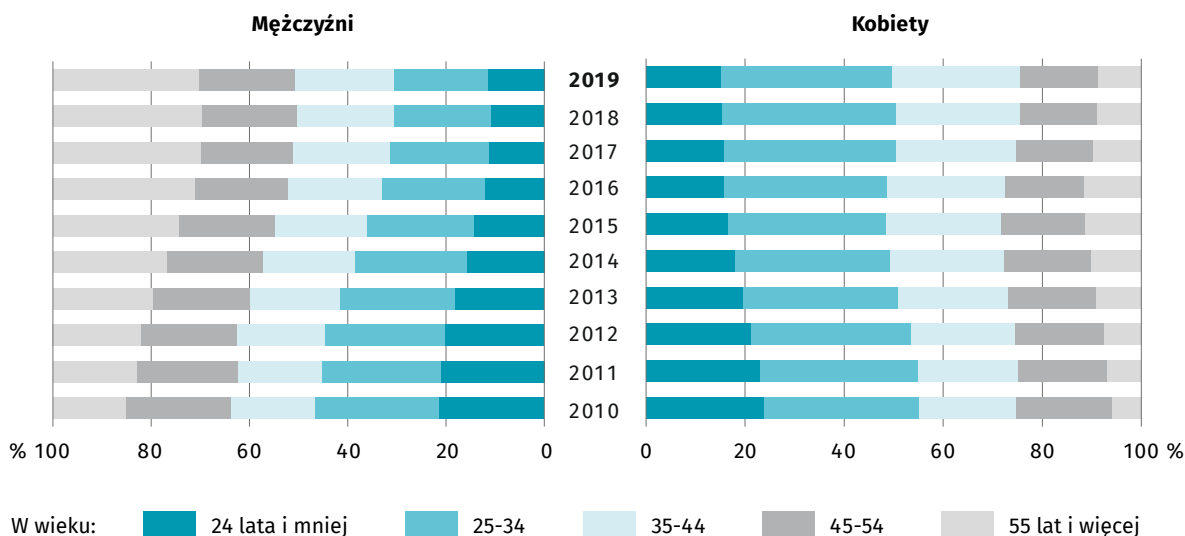
Stan w dniu 31 grudnia

Większość populacji bezrobotnych stanowiły kobiety, których udział w końcu grudnia 2019 r. wyniósł 62,8%. Najwyższy udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w danym powiecie zanotowano w powiecie sztumskim (77,0%), natomiast najniższy w Sopocie (50,9%).

Bezrobocie rejestrowane dotyka przede wszystkim ludzi młodych. W końcu grudnia 2019 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25-34 lata – 12,1 tys. (28,9% ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych). Największy udział bezrobotnych osób z tej grupy wiekowej odnotowano w powiecie bytowskim (32,6%), a najmniejszy w powiecie puckim (22,2%). Osób bezrobotnych z najmłodszej grupy wiekowej (18-24 lata) zarejestrowano w 2019 r. w województwie pomorskim 5,7 tys. (13,7% ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych), natomiast osób w wieku 55 lat i więcej – 7,0 tys. (16,7%).

Wykres 6. Bezrobotni zarejestrowani według płci i wieku
Stan w dniu 31 grudnia

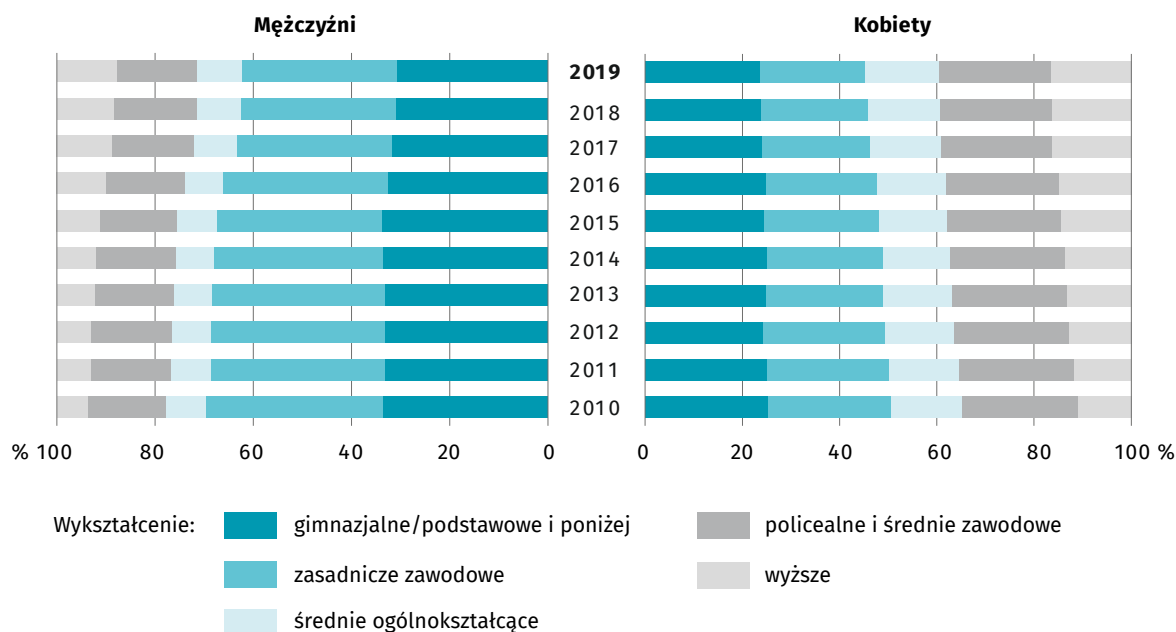
Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy to osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i poniżej (26,4% ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych) oraz zasadnicze zawodowe (25,2%). Najmniej osób bezrobotnych legitymowało się świadectwem ukończenia szkoły średniej ogólnokształcącej (13,0%).

Udział absolwentów w populacji bezrobotnych zarejestrowanych w 2019 r. wyniósł 3,8% (1,6 tys. osób).

W 2019 r. w powiatowych urzędach pracy całego województwa zarejestrowano 83,8 tys. osób (o 14,3% mniej niż przed rokiem). Najwięcej nowych rejestracji bezrobotnych miało miejsce w styczniu (9,4 tys.), a najmniej w czerwcu (5,4 tys.). Wśród ogólnej liczby bezrobotnych nowo zarejestrowanych 65,9 tys. to osoby, które po raz kolejny znalazły się w ewidencji urzędów pracy, a ich udział w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych wyniósł 78,7%.

W 2019 r. liczba osób wyłączonych z ewidencji powiatowych urzędów pracy wyniosła 88,1 tys. Najwięcej osób wyrejestrowano w kwietniu (9,0 tys.), a najmniej w grudniu (5,7 tys.). Najczęstszą przyczyną odpływu z bezrobocia było podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych w województwie wykreślono 44,2 tys. osób (50,2% ogólnej liczby osób wyrejestrowanych z ewidencji powiatowych urzędów pracy). Drugą przyczyną pod względem częstości występowania było skreślenie z ewidencji bezrobotnych z powodu nie potwierdzenia gotowości do podjęcia pracy – 19,9 tys. osób (odpowiednio 22,6%). Pozostałe przyczyny odpływu z bezrobocia to m.in.: rozpoczęcie szkolenia lub stażu u pracodawcy – 6,8 tys. osób, dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego – 6,7 tys. osób, nabycie praw do świadczenia przedemerytalnego – 0,7 tys. osób oraz nabycie praw emerytalnych lub rentowych – 0,4 tys. osób.

Wykres 7. Bezrobotni zarejestrowani według płci i poziomu wykształcenia
Stan w dniu 31 grudnia

Liczba osób poszukujących pracy przez okres powyżej 12 miesięcy według stanu na koniec grudnia 2019 r. wyniosła 13,5 tys., co stanowiło 32,2% ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych. Bezrobocie trwające dłużej niż 12 miesięcy częściej dotyka kobiet. 36,7% zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy kobiet w końcu grudnia 2019 r. poszukiwała zatrudnienia przez okres powyżej 1 roku. Analogiczny udział dla mężczyzn wyniósł 24,6%.

W końcu grudnia 2019 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy wyniosła 34,0 tys. osób. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w województwie pomorskim wyniósł 81,3%. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby długotrwale bezrobotne – 42,3% ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych. Osoby do 30 roku życia stanowiły 28,3%, osoby powyżej 50 roku życia – 25,2%, osoby posiadające co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia – 23,7%, a osoby niepełnosprawne – 8,6% ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych.

Za najskuteczniejszą formę przeciwdziałania bezrobociu uważa się skierowanie na szkolenie zawodowe lub staż u pracodawcy oraz zatrudnienie przy pracach interwencyjnych i robotach publicznych. W wyniku pomocy powiatowych urzędów pracy w 2019 r. skierowano na staż 4,1 tys. osób, na szkolenie 2,7 tys. osób, do prac interwencyjnych 2,0 tys. osób, a do robót publicznych 0,4 tys. osób.

W 2019 r. do powiatowych urzędów pracy wpłynęło 96,3 tys. ofert pracy. Na koniec grudnia 2019 r. na jedną ofertę pracy przypadało 15 osób zarejestrowanych jako bezrobotne.

Zgłoszenia zwolnień grupowych z przyczyn dotyczących zakładów pracy na koniec grudnia 2019 r. zadeklarowało 11 zakładów, co oznaczało zwolnienia około 50 pracowników.

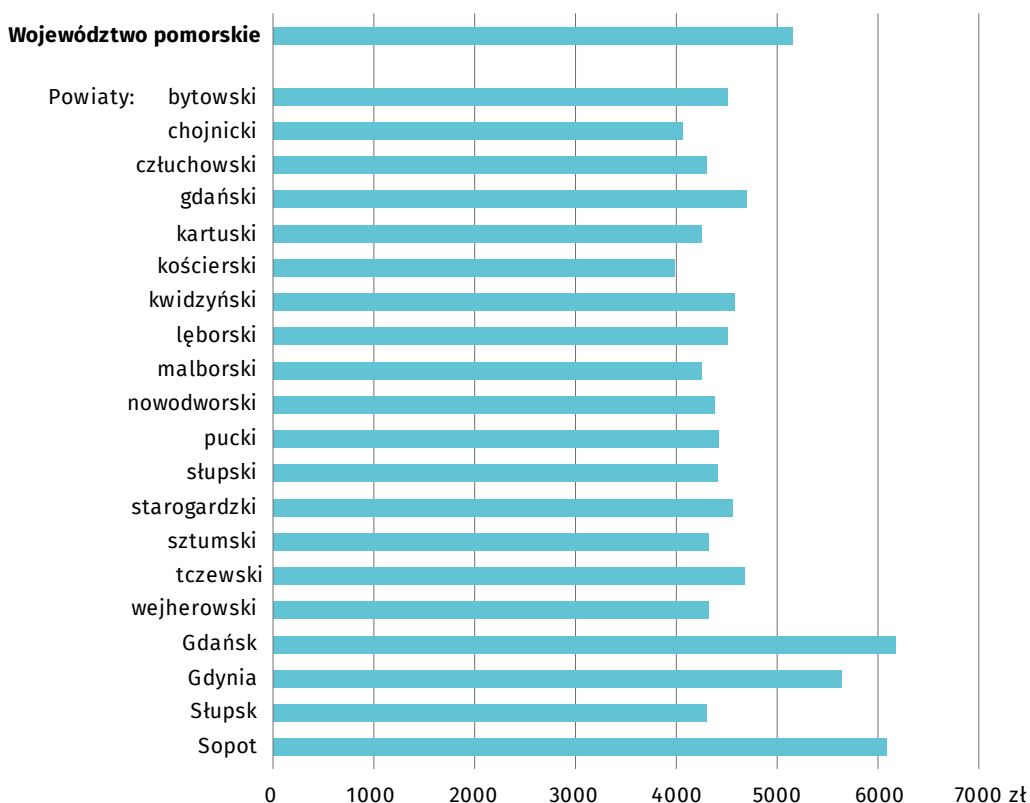
Wydatki Funduszu Pracy w województwie w 2019 r. wyniosły 230,8 mln zł. Z ogólnej kwoty wydatków na zasiłki dla bezrobotnych przeznaczono 92,3 mln zł (40,0%), na dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej – 33,7 mln zł (14,6%), na staże – 25,6 mln zł (11,1%), a na refundację kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy – 19,4 mln zł (8,4%).

Wynagrodzenia

W 2019 r. wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej wyniosły w województwie pomorskim 35330,2 mln zł i na przestrzeni roku wzrosły o 10,3%. Wynagrodzenia wzrosły zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym, odpowiednio o 10,4% i 10,0%, osiągając wartość 24659,9 mln zł w sektorze prywatnym i 10670,3 mln zł w sektorze publicznym.

W 2019 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w województwie pomorskim osiągnęło poziom 4838,67 zł i było o 7,4% wyższe niż w 2018 r., jednak niższe od notowanego w kraju o 1,7%. W Polsce przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ukształtowało się na poziomie 4920,09 zł, o 7,2% wyższym niż w 2018 r. W sektorze publicznym w województwie pomorskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyniosło 5572,91 zł (w 2018 r. – 5160,22 zł), a w prywatnym – 4577,70 zł (odpowiednio 4271,16 zł). Pod względem wielkości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej, podobnie jak w 2018 r., województwo pomorskie uplasowało się na 4 miejscu w kraju po województwach: mazowieckim (5942,59 zł), dolnośląskim (5040,29 zł) i śląskim (4922,79 zł).

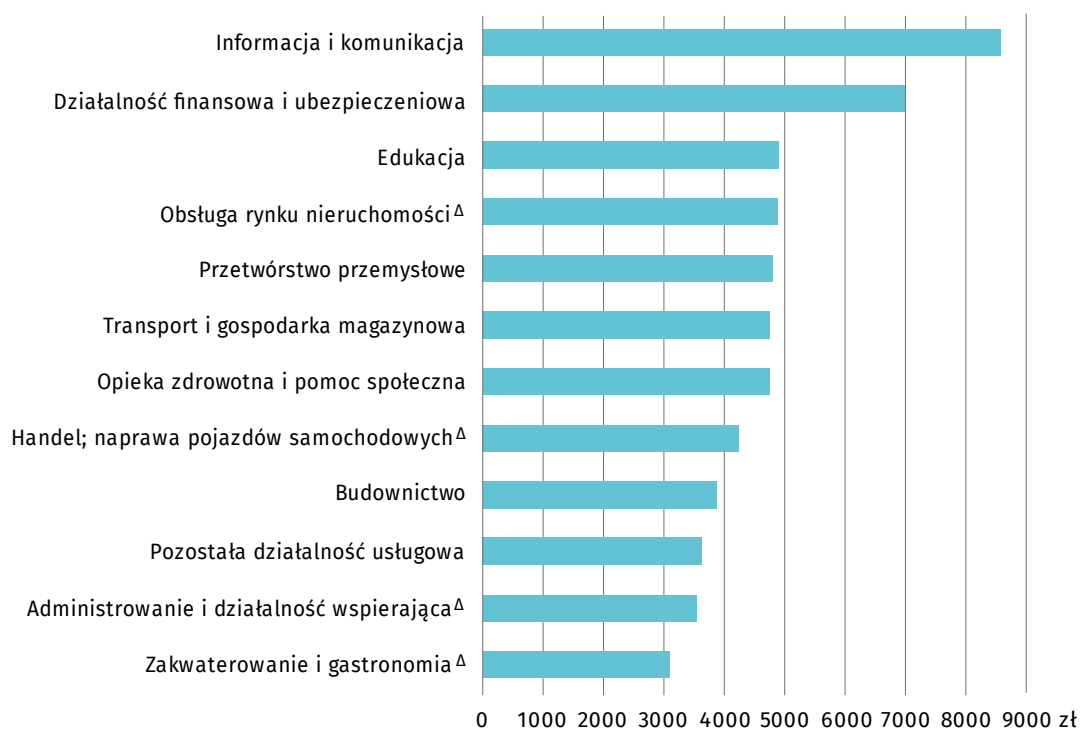
Wykres 8. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a według powiatów w 2019 r.

a Bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą; patrz uwagi metodyczne, ust. 24 na str. 50.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób¹ wyniosło 5142,01 zł (o 0,8% mniej niż średnia krajowa) i w skali roku wzrosło o 7,2%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze prywatnym wyniosło 4944,51 zł i w stosunku do 2018 r. było wyższe o 6,9%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze publicznym wyniosło natomiast 5572,91 zł (o 8,0% więcej niż w 2018 r.) i było o 12,7% wyższe od odnotowanego w sektorze prywatnym. Według rodzajów działalności najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto zanotowano w informacji i komunikacji – 8960,08 zł, w górnictwie i wydobywaniu – 8122,98 zł oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 7591,86 zł, a najniższe w zakwaterowaniu i gastronomii – 3342,52 zł oraz w administrowaniu i działalności wspierającej – 3548,48 zł.

Wykres 9. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według wybranych sekcji w 2019 r.

Warunki pracy

W 2019 r. w województwie pomorskim badanie warunków pracy przeprowadzono w 4,9 tys. zakładach pracy (w 2018 r. – 5,1 tys.) będących pracodawcami dla 327,1 tys. osób. W warunkach zagrożenia pracowało 23,4 tys. osób (w roku poprzednim – 23,6 tys. osób), co stanowiło 7,2% (w 2018 r. – 7,3%) ogólnej liczby zatrudnionych w przebadanych jednostkach. Zdecydowana większość zakładów pracy działała w sektorze prywatnym (93,7%).

Przestrzenne rozmieszczenie zagrożeń czynnikami szkodliwymi, niebezpiecznymi oraz uciążliwymi dla zdrowia jest ściśle związane z infrastrukturą i koncentracją zakładów pracy. W ponad połowie powiatów zaobserwowano niższy niż w roku poprzednim udział liczby osób pracujących na stanowiskach, na których zostały przekroczone obowiązujące normy (liczonych jeden raz w grupie czynnika przeważającego). Największy spadek odnotowano w powiecie malborskim (o 7,2 p.proc.), a największy wzrost w powiecie puckim (o 8,2 p.proc.).

¹ Patrz uwagi metodyczne, ust. 24 na str. 50.

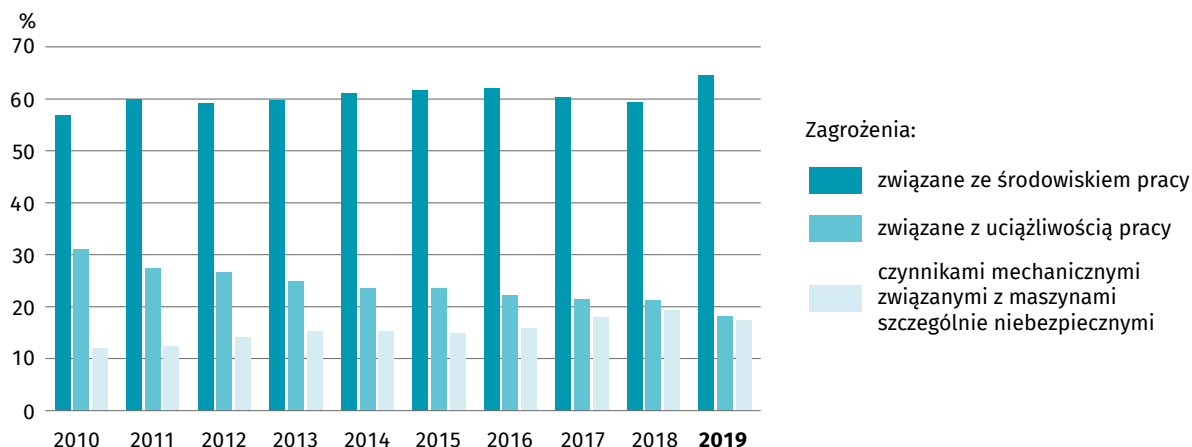
Mapa 1. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia^a w 2019 r.

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

Udział kobiet zatrudnionych w warunkach zagrożenia zależy przede wszystkim od specyfiki danego zakładu pracy i jego profilu działalności. W 2019 r. co szósta osoba zatrudniona w warunkach zagrożenia to kobieta (w 2018 r. była to co siódma osoba).

Jednym z podstawowych wskaźników opisujących warunki pracy jest wskaźnik zatrudnionych w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem. Wskaźnik ten na koniec grudnia 2019 r. dla województwa pomorskiego wyniósł 71,6 (w 2018 r. – 72,9). Z analizy zagrożeń czynnikami szkodliwymi, niebezpiecznymi oraz uciążliwymi dla zdrowia wynika, że największe zagrożenie wystąpiło w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, gdzie omawiany wskaźnik wyniósł 137,1 (170,2 w 2018 r.) oraz przetwórstwo przemysłowe (odpowiednio 125,5 i 122,9). W przypadku kobiet najwyższą wartość wskaźnika zanotowano w sekcji administrowanie i działalność wspierająca – 30,1 (w 2018 r. – 30,0) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 23,3 (w 2018 r. – 8,0).

W 2019 r. w województwie pomorskim 15,1 tys. osób liczonych tylko raz w grupie czynnika przeważającego (4,6% ogólnej liczby zatrudnionych w badanych jednostkach) było narażonych na zagrożenia związane ze środowiskiem pracy, co oznacza wzrost o 0,3 p.proc. w stosunku do 2018 r. Zagrożenia związane z uciążliwością pracy stanowiły drugą co do wielkości grupę czynników szkodliwych, na które narażeni byli pracownicy, a liczba osób narażonych na te czynniki wyniosła 4,2 tys. (w 2018 r. – 5,0 tys.), co stanowiło 1,3% (w 2018 r. – 1,5%) ogólnej liczby zatrudnionych objętych badaniem. Natomiast liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi wyniosła 4,1 tys. (w 2018 r. – 4,6 tys.), co stanowiło 1,2% (w 2018 r. – 1,4%) ogólnej liczby osób objętych badaniem.

Wykres 10. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia^a

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

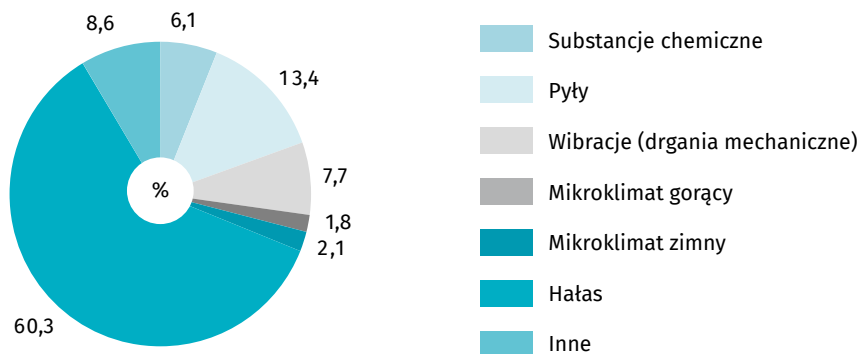
Warto zwrócić uwagę na fakt, że pracownicy w zakładach pracy mogą być jednocześnie narażeni na kilka czynników szkodliwych, niebezpiecznych oraz uciążliwych dla zdrowia (tj. zagrożenia związane ze środowiskiem pracy i z uciążliwością pracy oraz zagrożenia czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi). Poniżej w analizie zaprezentowano dane dotyczące osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia liczonych tyle razy na ile czynników osoby te były narażone.

W 2019 r. w województwie pomorskim odnotowano niewielki spadek liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia, która według stanu na dzień 31 grudnia wyniosła 27,5 tys. (w 2018 r. – 27,8 tys.), w tym w warunkach zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy pracowało 18,1 tys. osób (65,8% ogólnej liczby zatrudnionych w warunkach zagrożenia), w warunkach zagrożenia czynnikami związanymi z uciążliwością pracy – 5,2 tys. pracowników (18,8%), natomiast 4,3 tys. osób (15,5%) pracowało w warunkach zagrożenia czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

Ze szczegółowej analizy czynników szkodliwych, niebezpiecznych oraz uciążliwych dla zdrowia wynika, że zdecydowanie najczęstszym zagrożeniem (podobnie jak w 2018 r.) spośród czynników związanych ze środowiskiem pracy był hałas (60,4%), pyły (13,4%) oraz wibracje (drgania mechaniczne) (7,7%). W badanym okresie zlikwidowano lub ograniczono 13,5 tys. zagrożeń związanych ze środowiskiem pracy, przy równoczesnym zarejestrowaniu 7,4 tys. nowo powstałych lub nowo ujawnionych zagrożeń.

Wykres 11. Zatrudnieni^a w warunkach zagrożenia związanego ze środowiskiem pracy według czynników szkodliwych i niebezpiecznych oraz uciążliwych dla zdrowia w 2019 r.

a Liczeni tyle razy, na ile czynników są narażeni.

W ramach badania warunków pracy zbierane są również informacje dotyczące oceny ryzyka zawodowego i działań profilaktycznych. Liczba stanowisk, które zostały poddane takiej ocenie w województwie pomorskim w 2019 r. wyniosła 82,9 tys. i w porównaniu z 2018 r. zwiększyła się o 6,9 tys. Na ocenianych stanowiskach pracowało 105,3 tys. osób (o 7,4 tys. osób więcej niż w roku poprzednim), z czego 83,5% (w 2018 r. – 84,8%) zatrudnionych było w sektorze prywatnym.

Do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego pracodawcy stosują środki ochrony indywidualnej, organizacyjne i techniczne. W badanym okresie dzięki takim środkom wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe na 44,6 tys. stanowisk (w 2018 r. – 42,7 tys.), na których zatrudnionych było 56,2 tys. osób (w 2018 r. – 54,4 tys. osób). W porównaniu z rokiem poprzednim najczęściej stanowisk, na których wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe, odnotowano w przetwórstwie przemysłowym – 22,0 tys. (49,3% wszystkich stanowisk, dla których wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe), w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 5,8 tys. (12,9%) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej – 5,1 tys. (11,4%).

Przeważającą grupę środków wykorzystanych do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego stanowiły środki ochrony indywidualnej, które zastosowano dla 29,6 tys. stanowisk pracy. Środki organizacyjne zostały wykorzystane na 23,1 tys. stanowiskach pracy, a środki techniczne na 13,3 tys. stanowiskach. W przypadku części osób zastosowano więcej niż jeden rodzaj środka do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego.

Badanie warunków pracy pozwala uzyskać informacje o liczbie osób, które skorzystały z uprawnień pracowniczych wynikających z pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych. W połowie grudnia 2019 r. na terenie województwa pomorskiego liczba świadczeń wyniosła 57,6 tys. Najbardziej rozpowszechnionym rodzajem świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych były napoje oraz posiłki profilaktyczne, które stanowiły odpowiednio 47,8% i 42,1% ogólnej liczby świadczeń.

W podziale na sektory własności, zatrudnieni w sektorze publicznym przeważali wśród korzystających z dodatkowych urlopów – 92,4% (w 2018 r. – 92,0%) oraz z uprawnień wynikających z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – 63,1% (w 2018 r. – 62,8%). Natomiast pracownicy sektora prywatnego przeważali wśród uprawnionych do korzystania z innych środków odżywczych – 85,6% (w 2018 r. – 71,5%), posiłków profilaktycznych – 73,9% (w 2018 r. – 76,5%), napojów – 73,7% (w 2018 r. – 68,7%) oraz skróconego czasu pracy – 67,5% (w 2018 r. – 69,6%).

Wydawane świadczenia kształtowały się na różnym poziomie w zależności od rodzaju prowadzonej działalności. W połowie grudnia 2019 r. w przetwórstwie przemysłowym odnotowano najwyższy udział osób korzystających z innych środków odżywczych (71,9%), posiłków profilaktycznych (56,8%), napojów (49,3%) oraz uprawnień wynikających z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (31,4%). Wśród osób korzystających z dodatkowych urlopów największy udział mieli pracujący w transporcie i gospodarce magazynowej (89,9%), natomiast najwyższy udział osób korzystających ze skróconego czasu pracy odnotowano w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (26,2%).

Wypadki przy pracy

Informacje o wypadkach przy pracy pochodzące ze „Statystycznej karty wypadku” Z-KW, dostarczają danych o zaistniałych wypadkach przy pracy, osobach poszkodowanych w tych wypadkach oraz miejscu i przyczynach wypadku.

W 2019 r. w województwie pomorskim zarejestrowano 5118 wypadków przy pracy oraz wypadków traktowanych na równi z wypadkami przy pracy, w tym 68,8% w sektorze prywatnym. W skali roku liczba wypadków zmniejszyła się o 5,0%. Najwięcej wypadków odnotowano w przemyśle – 2037 (39,8% ogólnej liczby wypadków), głównie w produkcji artykułów spożywczych – 404, w produkcji wyrobów z metali – 313, w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny – 160 oraz w naprawie, konserwacji i instalowaniu maszyn i urządzeń – 134.

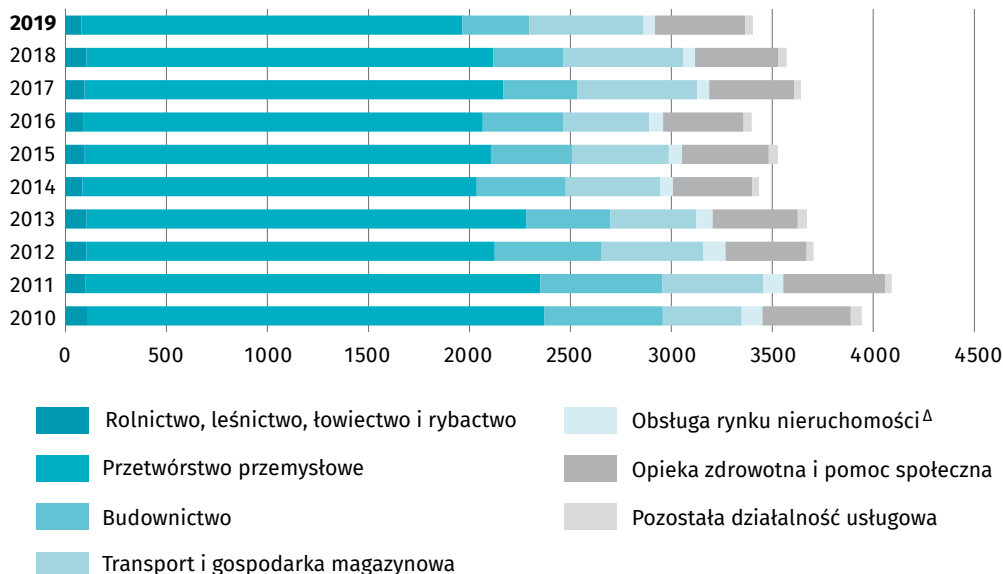
W 2019 r. wypadki zbiorowe stanowiły 0,3% ogólnej liczby wypadków w województwie pomorskim (spadek o 0,2 p.proc. w stosunku do poprzedniego roku).

W zgłoszonych wypadkach przy pracy poszkodowanych zostało 5148 osób (o 5,0% mniej niż w 2018 r.), w tym w wypadkach zbiorowych – 47 osób (spadek o 17,5%). Zmniejszyła się również liczba osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych, ciężkich oraz w wypadkach z innym skutkiem odpowiednio o 50,0%, 34,5% oraz 4,7%. Poszkodowani w województwie pomorskim stanowili 6,2% ogólnej liczby poszkodowanych w Polsce. Pod względem liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy województwo pomorskie, analogicznie jak w roku poprzednim, znalazło się na 6 miejscu w kraju, po województwach: śląskim, mazowieckim, wielkopolskim, dolnośląskim oraz małopolskim.

W przekroju terytorialnym poszkodowani w miastach na prawach powiatu stanowili 46,2% ogólnej liczby poszkodowanych w województwie (w tym w Gdańsku 25,2%, a w Gdyni 13,2%). Natomiast najmniej poszkodowanych odnotowano w powiecie nowodworskim (0,5%).

Większość osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy w województwie pomorskim wykonywało pracę w zakładach (jednostkach lokalnych) o liczbie pracujących od 1 do 249 osób (64,1%), jednocześnie w tej grupie zakładów osoby poszkodowane w wypadkach śmiertelnych stanowiły 71,4% poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych ogółem.

W 2019 r. najwięcej osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy odnotowano w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe (36,7%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (11,6%) oraz transport i gospodarka magazynowa (11,0%). W porównaniu z rokiem poprzednim największy wzrost liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy zanotowano w sekcjach: działalność finansowa i ubezpieczeniowa (o 27,7%), górnictwo i wydobywanie (o 20,0%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 7,7%) oraz edukacja (o 4,2%). Natomiast największy spadek odnotowano w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 40,0%), administrowanie i działalność wspierająca (o 25,4%), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (o 24,5%) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 21,7%).

Wykres 12. Poszkodowani w wypadkach przy pracy^a według wybranych sekcji

a Zgłoszone w danym roku; bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Ważnym aspektem analizy okoliczności wypadków przy pracy jest charakterystyka demograficzno-zawodowa osób, które w tych wypadkach zostały poszkodowane. Podobnie jak w latach poprzednich, wypadkom najczęściej ulegali mężczyźni, którzy stanowili 63,3% ogólnej liczby osób poszkodowanych (64,6% w 2018 r.). Większość poszkodowanych osób pracowała w sektorze prywatnym (68,9%), w którym mężczyźni stanowili 71,0% (wzrost o 0,7 p.proc. w stosunku do 2018 r.).

Najliczniejszą grupę poszkodowanych w wypadkach przy pracy w 2019 r. stanowiły osoby w wieku 35-44 lata (25,1%) oraz 25-34 lata (23,3%). Wypadkom śmiertelnym najczęściej ulegały osoby w wieku 45-54 lata oraz 55-64 lata (odpowiednio po 42,9%), a wypadkom ciężkim osoby w wieku 55-64 lata (47,4%). Mężczyźni w wieku 25-34 lata (25,7%) oraz 35-44 lata (24,7%) stanowili największą grupę poszkodowanych, natomiast najwięcej poszkodowanych kobiet było w wieku 45-54 lata (26,5%) i 35-44 lata (25,8%). Udział liczby młodocianych pracowników (poniżej 18 roku życia) w ogólnej liczbie poszkodowanych w wypadkach zwiększył się o 0,1 p.proc. w stosunku do poprzedniego roku i wyniósł 0,3%.

Wypadkom ulegały przede wszystkim osoby z najmniejszym stażem pracy (1 rok i mniej) – 34,3% (spadek o 0,1 p.proc. w porównaniu z rokiem poprzednim). Wśród poszkodowanych w wypadkach śmiertelnym przeważały osoby pracujące 2-3 lata, które stanowiły 42,9% wszystkich osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnym (wzrost o 35,8 p.proc. w stosunku do roku poprzedniego).

Największą grupę poszkodowanych stanowiły osoby zatrudnione na czas nieokreślony, głównie w pełnym wymiarze czasu pracy – 63,9% ogólnej liczby poszkodowanych (w 2018 r. – 60,9%). W 2019 r., podobnie jak w roku poprzednim, najwięcej osób poszkodowanych pracowało w zawodach: robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni (11,9% ogólnej liczby osób poszkodowanych, głównie wśród osób wykonujących zawód: kowale, ślusarze i pokrewni – 5,8%); kierowcy i operatorzy pojazdów (8,2%, głównie wśród osób wykonujących zawód: kierowcy ciężarówek i autobusów – 3,5%). W wypadkach śmiertelnym najwięcej osób poszkodowanych odnotowano w zawodach: kierowcy i operatorzy pojazdów (28,6% ogólnej liczbie poszkodowanych w wypadkach śmiertelnym, wzrost o 14,3 p.proc. w porównaniu z 2018 r.).

Wśród rodzajów urazów jakich w 2019 r. doznały poszkodowane osoby, najczęściej wystąpiły: rany i powierzchowne urazy (47,4% wszystkich urazów), przemieszczenia, zwichnięcia, skręcenia i naderwania (23,6%) oraz złamania kości (17,9%).

Głównymi wydarzeniami powodującymi urazy były: zderzenie z/uderzenie w nieruchomy obiekt (30,5% ogólnej liczby poszkodowanych), uderzenie przez obiekt w ruchu (odpowiednio 20,5%) oraz kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym (odpowiednio 18,3%).

Dominującą przyczyną wypadków przy pracy było nieprawidłowe zachowanie się pracownika (64,2% ogólnej liczby przyczyn), niewłaściwa organizacja pracy i stanowiska pracy (odpowiednio 8,7%), niewłaściwy stan czynnika materialnego (7,5%) oraz niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika (6,4%).

Najczęstszymi wydarzeniami będącymi odchyleniami od stanu normalnego było: poślizgnięcie, potknięcie się, upadek osoby (28,7% ogólnej liczby wydarzeń) oraz utrata kontroli nad: maszyną, środkami transportu, transportowanym ładunkiem, narzędziem, obiektem, zwierzęciem (odpowiednio 20,4%).

Biorąc pod uwagę miejsce powstania wypadku, tj. miejsce, w którym przebywali poszkodowani w chwili wypadku, najczęściej zdarzeń odnotowano w miejscu produkcji przemysłowej (44,6% ogólnej liczby poszkodowanych, w 2018 r. – 47,3%), w biurach, placówkach naukowych i szkołach, zakładach usługowych (odpowiednio 24,4% i 22,4%) oraz w miejscach i środkach komunikacji publicznej (odpowiednio 12,5% i 12,9%).

W 2019 r. w wyniku zaistniałych wypadków liczba dni niezdolności do pracy wyniosła łącznie 211,1 tys. (spadek o 3,5% w stosunku do 2018 r.), a w przeliczeniu na jednego poszkodowanego (bez wypadków śmiertelnych) – 41 dni.

Mapa 2. Wskaźnik wypadkowości w 2019 r.

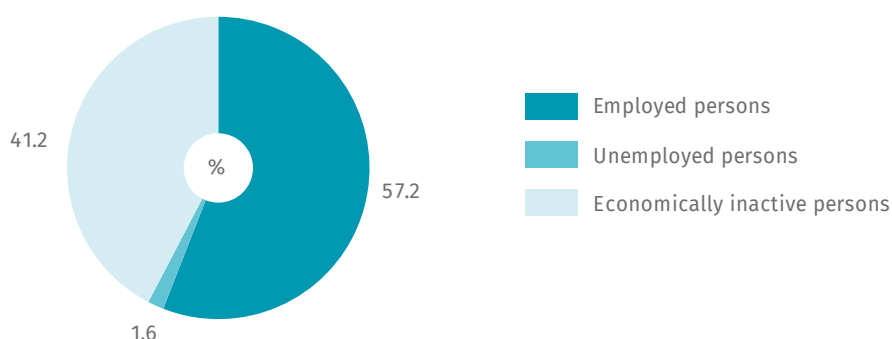

Executive summary

Economic activity of the population on the Labour Force Survey (LFS)

The yearly average of economically active population consisted of 1,060 thousand people in Pomorskie Voivodship in 2019, in contrast with 1,040 thousand in 2018. The economic activity rate reached 58.8% (57.7% in 2018), which ranked Pomorskie Voivodship third countrywide. The rate was higher in rural areas than in urban areas (59.7% against 58.3%) and much higher for men than women (the difference was 18.2 percentage points in 2019). The highest economic activity rate was recorded in the population of persons with tertiary education (82.4%), while the lowest – in those with lower secondary, primary, incomplete primary education and without school education (19.7%).

Chart 1. Population aged 15 years and more by status on the labour market in 2019 – LFS basis^a

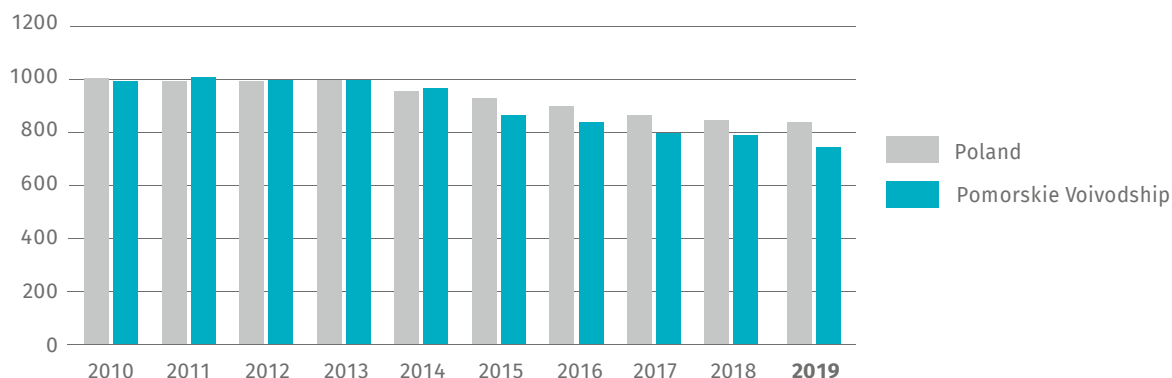
^a See methodological notes, section 1 on page 54.

The average number of employed persons reached 1,031 thousand in 2019 (1,009 thousand in 2018). The steadily growing since 2014 employment rate accounted for 57.2% in 2019 and was 2.8 percentage points above the national figure. The employment rate stood at 56.6% in urban areas and 58.2% in rural areas and was substantially higher for men than women (66.8% against 48.3%). The highest employment rate was recorded among persons with tertiary education (80.5%), while the lowest – among those with lower secondary education and below (18.2%). There were 749 non-working people (unemployed and economically inactive) to 1,000 working people in Pomorskie Voivodship. Lower values were recorded only in Mazowieckie and Wielkopolskie Voivodships.

The unemployed population aged 15-74 averaged 29 thousand people (1.6% of the total population aged 15 years and more) in 2019. The unemployment rate stood at 2.7%, with represented a 0.3 percentage point decline in relation to 2018. The unemployment rate in both urban and rural areas accounted for 2.8% (2.9% and 3.2% respectively in 2018). The unemployment rate for men reached 2.4% (a 0.5 percentage point decrease yearly), while it rose from 3.1% to 3.4% for women. The majority of unemployed persons were those who had lost their jobs (34.5%) and persons returning to employment after a break (31.0%). The average duration of a job search stood at 5.9 months in 2019 and was by 4.1 months shorter than in 2018. The duration of a job search for men and women was 6.5 and 5.4 months respectively. The job search time by rural and urban residents was similar and reached 5.9 and 5.8 months respectively.

Economically inactive population reached 743 thousand persons in 2019 and decreased by 21 thousand compared to 2018. Most of them were women (63.1%). Retirement (54.6%), education and training (17.0%) and sickness and disability (11.5%) were the most frequent causes of inactivity given by the persons who were not seeking work.

Chart 2. Non-working persons^a per 1,000 employed persons – LFS basis^b

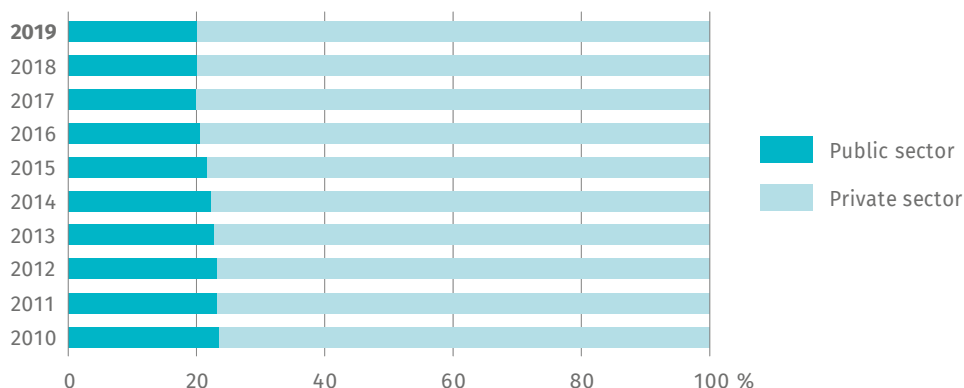
^a Economically inactive persons and unemployed persons. ^b See methodological notes, section 1 on page 54.

Employed persons

As of the end of 2019, there were 894.8 thousand persons employed in the national economy in Pomorskie Voivodship (according to actual workplace). Their number increased by 0.7% in relation to 2018. Employed persons in the Voivodship accounted for 38.2% of its population (in 2018 – 38.1%) and 5.7% of the total number of employees in Poland (like in 2018). 715.7 thousand people were employed in the private sector, which accounted for 80.0% of the total employment in the Voivodship. There were 179.1 thousand persons employed in the public sector in comparison with 2018, i.e. by 0.9% more. Like in 2018, men prevailed in the total employment in the national economy in the Voivodship, accounting for 52.9%. Women prevailed in the public sector – 66.4%, whereas men had a bigger share among the private sector workers – 57.7%. The largest share of employed persons occurred in the following sections: manufacturing (19.5%), trade; repair of motor vehicles (15.2%), education (8.6%) and construction (8.0%).

As of the end of 2019, economic entities employing more than 9 persons (according to the actual workplace and kind of activity) reported a total of 592.8 thousand employed persons (by 1.1% more than in the previous year), 69.8% of whom worked in the private sector (in 2018 – 69.7%). Women’s participation in the total number of workers reached 50.9% (51.4% in 2018). The public sector concentrated 39.4% of all working women, whereas the private sector – 60.6%. In terms of kind of activity, the biggest share of women in the total number of people working in a given section was recorded, like in 2018, in human health and social work activities (85.1%) and in education (78.8%).

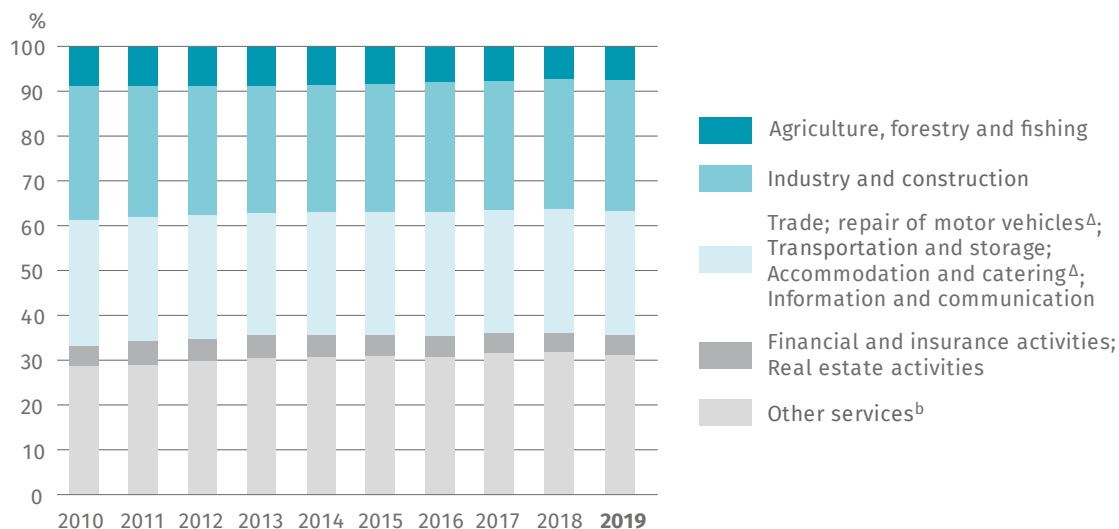
Chart 3. Employed persons^a by ownership sectors
As of 31 December

a By actual workplace and kind of activity.

In 2019, persons employed full-time in their main workplace on the basis of a labour contract (by the seat of the entity; excluding entities employing up to 9 people) accounted for 92.1% of the total number of employed persons in Pomorskie Voivodship (in 2018 – 91.9%), whereas part-time employees made up 7.2% (in 2018 – 7.4%).

Chart 4. Employed persons^a by selected sections
As of 31 December

a By actual workplace and kind of activity. b Including PKD sections: Professional, scientific and technical activities; Administrative and support service activities; Public administration and defence; compulsory social security; Education; Human health and social work activities; Arts, entertainment and recreation and Other service activities.

Separate groups of employed persons are i.a. foreigners, people with disabilities, retirees and pensioners. In comparison with the previous year, the employment in these groups increased by 34.7%, 6.1%, and 3.7% respectively. The number of shift workers decreased by 5.3% compared to 2018.

The number of hires decreased by 4.3% in Pomorskie Voivodship in 2019, as compared with the previous year. 15.0% of 117.6 thousand people who found employment were persons undertaking their first job (in 2018 – 13.2%), including 8.7 thousand graduates. Higher school graduates prevailed among the graduates undertaking their first job (40.6%), followed by post-secondary and secondary vocational school graduates (21.9%). There were by 6.1% fewer first-time employed school graduates in 2019 than in 2018, as well as by 5.0% fewer persons returning to work from paternity leave and by 3.7% fewer persons who had been previously employed. 54.4 thousand women were hired, by 1.1% fewer than in 2018. The highest hire rate was recorded in the sections: administrative and support service activities (65.5%), accommodation and catering (42.6%) and mining and quarrying (37.9%). The lowest rate occurred in the sections: electricity, gas, steam and air conditioning supply (8.9%), public administration and defence; compulsory social security (12.3%) and education (14.7%).

104.2 thousand terminations were recorded in the survey period (a decrease of 4.9% compared to 2018). 7.3% of employment contracts were dissolved by the employer (in 2018 – 6.9%), whereas the employee's notice was the cause of 17.7% of all terminations (17.0% in 2018). The highest percentage of terminations was recorded in the sections: administrative and support service activities (64.3%) and accommodation and catering (39.7%). The lowest volumes were recorded in the sections: electricity, gas, steam and air conditioning supply (7.5%) and public administration and defence; compulsory social security (11.7%).

3.1 thousand (6.7%) of a total of 47.0 thousand surveyed entities recorded job vacancies at the end of the 4th quarter of 2019, 90.8% of which were private sector units. 86.0% of the 8.0 thousand job vacancies (7.9 thousand in 2018) were reported in the private sector. The most vacancies were recorded in the sections: trade; repair of motor vehicles (32.3%), manufacturing (25.8%), and construction (10.2%).

39.9 thousand new jobs were created during the period between the 1st and the 4th quarter of 2019 (a decrease of 8.2% compared to 2018), 91.0% in the private sector. 18.9% of new jobs were created in trade; repair of motor vehicles (17.2% in 2018), 16.5% in manufacturing (16.4% in 2018), and 12.0% in construction (respectively 13.4%). 2.0 thousand new jobs created in 2019 were still vacant at the end of the 4th quarter. The biggest number of newly created vacant jobs was recorded in trade; repair of motor vehicles (67.0%), in transportation and storage (10.8%), and in information and communication (8.6%). The newly created vacant jobs were intended primarily for clerical support workers, professionals and plant and machine operators, and assemblers.

19.0 thousand jobs were liquidated throughout the year 2019 (19.1 thousand in 2018), the most in entities operating in construction (17.1%) and in manufacturing (16.9%).

Registered unemployment

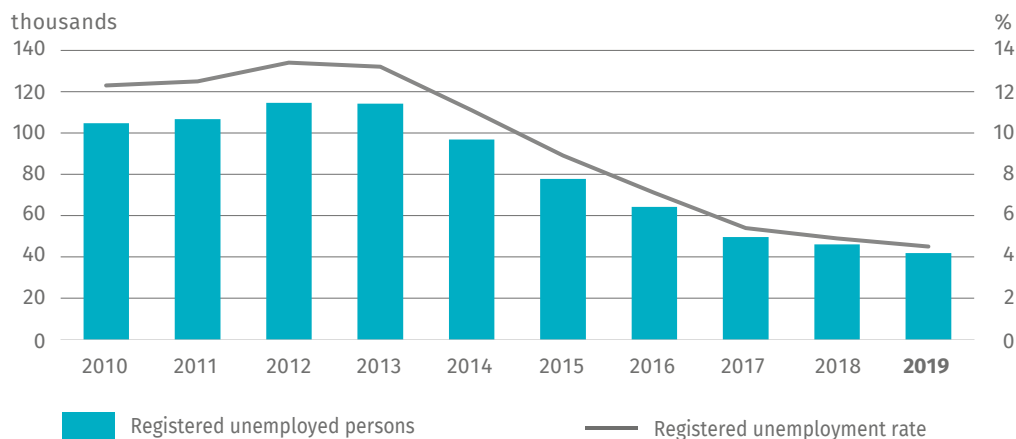
41.8 thousand unemployed persons were registered at powiat labour offices at the end of December 2019 – a 4.3 thousand decrease (by 9.3%) compared to 2018. They accounted for 4.8% of the total number of registered unemployed persons in the country.

34.3 thousand people were not entitled to unemployment benefit (81.9% of all registered unemployed persons).

The registered unemployment rate stood at 4.5% in Pomorskie Voivodship at the end of 2019 (0.7 percentage points below the national figure and by 0.4 percentage points less than in 2018). The highest unemployment rate was recorded in the Nowodworski Powiat (12.1%), the lowest – in Sopot (1.4%).

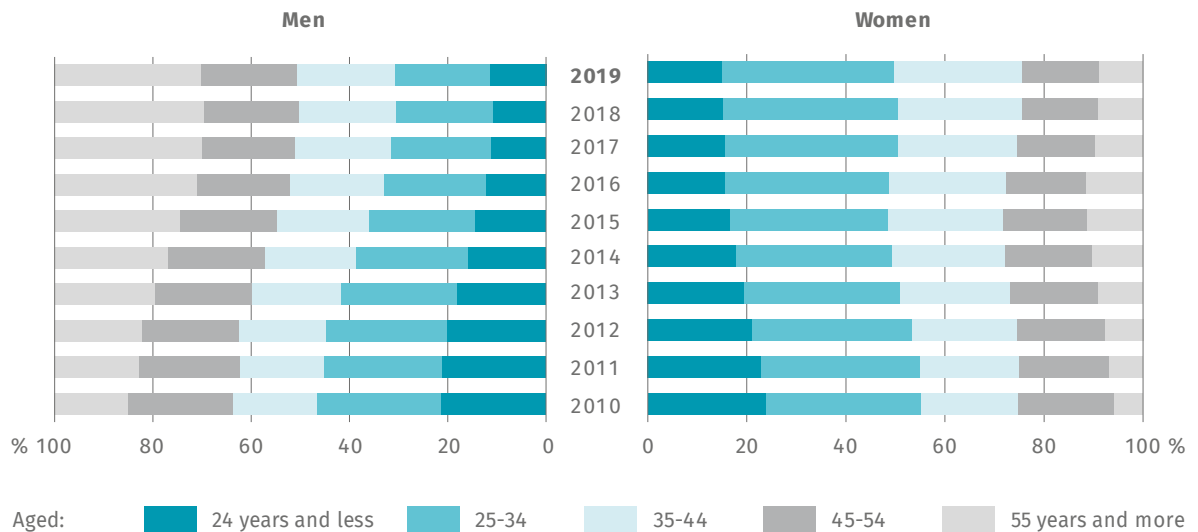
Chart 5. Registered unemployed persons and registered unemployment rate
As of 31 December

Most of the unemployed people were women. Their share in the total number of unemployed persons reached 62.8% at the end of December 2019. The biggest proportion of unemployed women was registered in Sztumski Powiat (77.0%), the smallest in Sopot (50.9%).

Registered unemployment affects mainly young people. At the end of December 2019, unemployed people aged 25-34 years were the most numerous – 12.1 thousand (28.9% of the total number of registered unemployed persons). The highest share of unemployed persons in this age group was recorded in Bytowski Powiat (32.6%), and the lowest in Pucki Powiat (22.2%). There were 5.7 thousand people (13.7% of the total number of registered unemployed persons) in the youngest age group (18-24 years old) and 7.0 thousand (16.7%) unemployed persons aged 55 years and more.

Chart 6. Registered unemployed persons by sex and age
As of 31 December

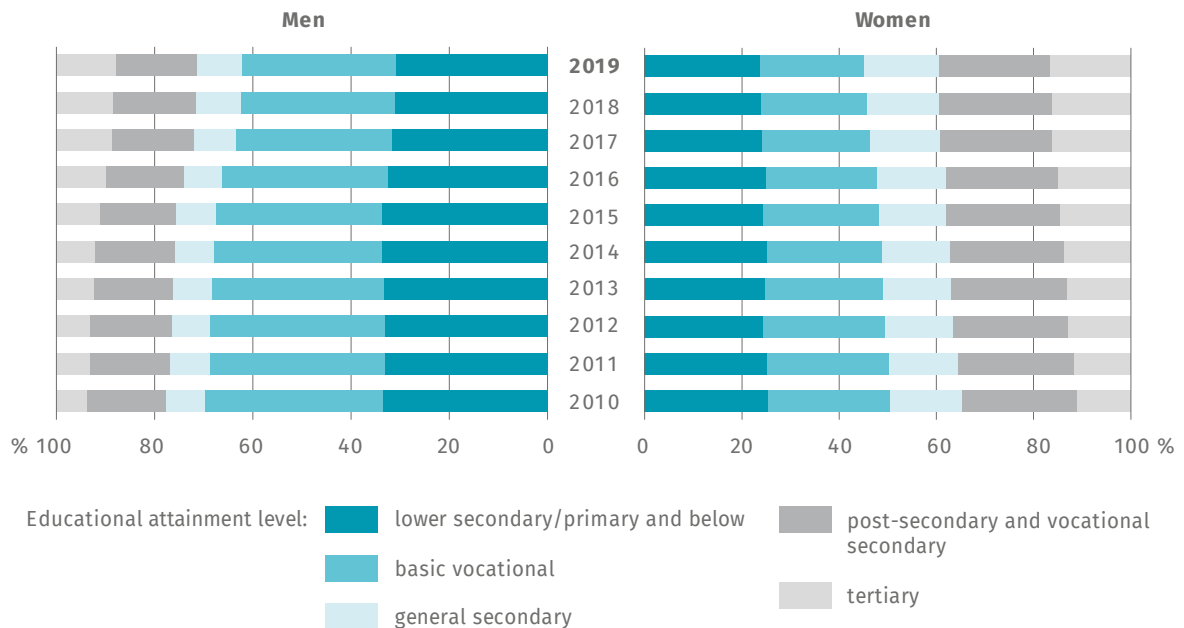
Most of the unemployed persons registering at powiat labour offices are those with relatively low educational attainment. Two largest groups are people with lower secondary, primary education and below (26.4% of the total number of registered unemployed persons) and those with basic vocational education (25.2%). The fewest unemployed persons had general secondary education (13.0%).

The share of graduates in registered unemployed population accounted for 3.8% in 2019 (1.6 thousand persons).

Powiat labour offices in the Voivodship registered 83.8 thousand persons in 2019 (by 14.3% fewer than in the previous year). The most unemployed persons were registered in January (9.4 thousand), the fewest in June (5.4 thousand). A total of 65.9 thousand newly registered unemployed persons had been in the labour office records before. Their share in the total number of newly registered persons was 78.7%.

Persons removed from the register rolls of the powiat labour offices in 2019 amounted to 88.1 thousand. The most people were removed from the rolls in April (9.0 thousand), while the fewest in December (5.7 thousand). The most common reason of removal from unemployment rolls was taking up a job, as a result of which 44.2 thousand unemployed persons were removed from the register rolls in the Voivodship (50.2% of the total number of persons removed from unemployment rolls of powiat labour offices). The second reason was lack of confirmation of readiness for work – 19.9 thousand people (22.6% respectively). Other causes were: starting training or traineeship in a company – 6.8 thousand people, voluntary resignation from the status of the unemployed – 6.7 thousand people, obtaining pre-retirement benefits – 0.7 thousand people and acquisition of pension rights – 0.4 thousand people.

Chart 7. Registered unemployed persons by sex and educational attainment level
As of 31 December

The number of persons who had been seeking employment for more than 12 months amounted to 13.5 thousand as of the end of December 2019. They accounted for 32.2% of the total number of registered unemployed persons. Unemployment lasting longer than 12 months affects women more often than men. 36.7% of the women registered at the powiat labour offices at the end of December 2019 had been seeking employment for over one year. The respective figure for men was 24.6%.

There were 34.0 thousand registered unemployed persons in specific situation on the labour market. Their share in the total registered unemployment stood at 81.3% at the end of December 2019. The long-term unemployed were the most numerous – 42.3% of the total number of registered unemployed persons. Persons under the age of 30 years accounted for 28.3%, while persons aged 50 years and more – 25.2%, persons having at least one child aged up to 6 years – 23.7%. 8.6% of the registered unemployed were persons with disabilities.

The most effective form of preventing unemployment is referral for vocational training or traineeship and employment in intervention works and public works. As a result of the powiat labour offices' assistance in 2019, 4.1 thousand persons were referred to traineeship, 2.7 thousand people were referred to training, 2.0 thousand to intervention work and 0.4 thousand to public works.

Powiat labour offices received 96.3 thousand job offers in 2019. There were 15 people registered as unemployed to one job offer at the end of December 2019.

11 plants registered collective redundancies for reasons related to the workplace at the end of December 2019, which meant laying off about 50 employees.

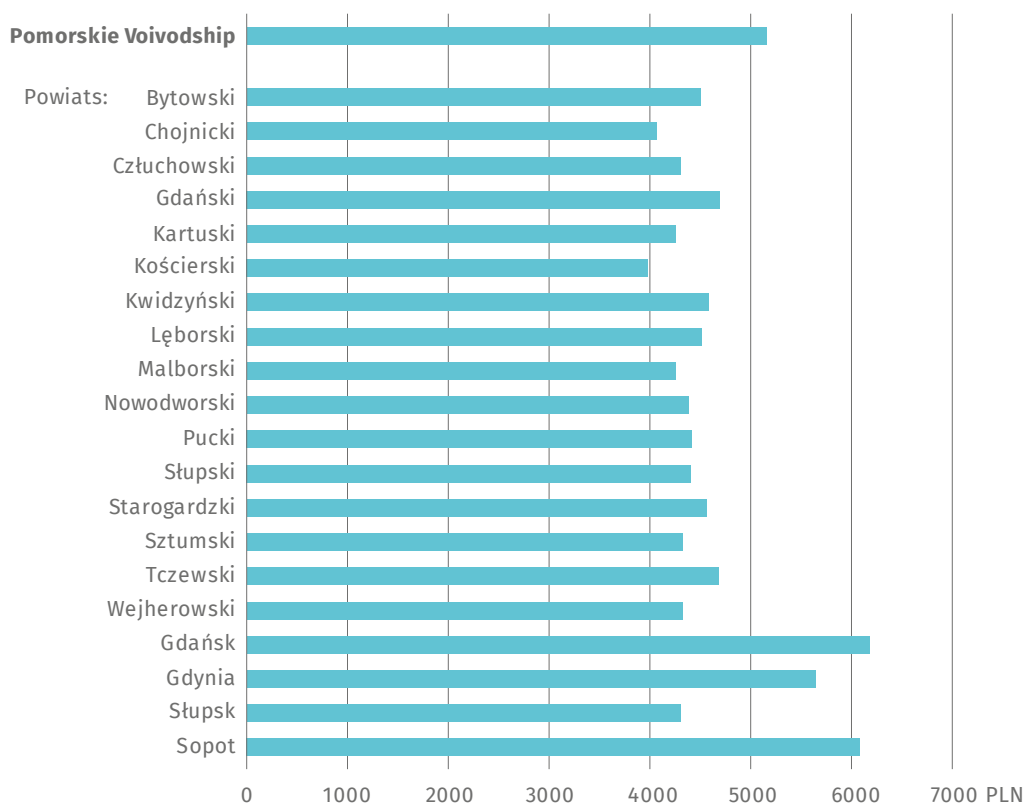
Labour Fund expenditures in the Voivodship amounted to PLN 230.8 million in 2019. PLN 92.3 million were allocated for unemployment benefits (40.0%), PLN 33.7 million for co-financing of starting economic activity (14.6%), PLN 25.6 million for traineeship (11.1%) and PLN 19.4 million for reimbursement of workstation equipment and retrofitting costs (8.4%).

Wages and salaries

The average monthly gross wages and salaries in the national economy in Pomorskie Voivodship amounted to PLN 35,330.2 million in 2019. They increased by 10.3% during the year, both in the private and public sectors (by 10.4% and 10.0% respectively), to reach the value of PLN 24,659.9 million in the private sector and PLN 10,670.3 million in the public sector.

The average monthly gross wages and salaries in the national economy in Pomorskie Voivodship reached PLN 4,838.67 in 2019 and were by 7.4% above the previous year's value. They were, however, by 1.7% below the country average. Nationally, the average monthly gross wages and salaries stood at PLN 4,920.09, i.e. by 7.2% up on 2018. In the Voivodship, the average monthly gross wages and salaries reached PLN 5,572.91 in the public sector (in 2018 – PLN 5,160.12), while in the private sector – PLN 4,577.70 (PLN 4,271.16 in 2018). In terms of average monthly gross wages and salaries in the national economy, Pomorskie Voivodship was ranked 4th in the country, like in 2018, after Mazowieckie (PLN 5,942.59), Dolnośląskie (PLN 5,040.29) and Śląskie (PLN 4,922.79).

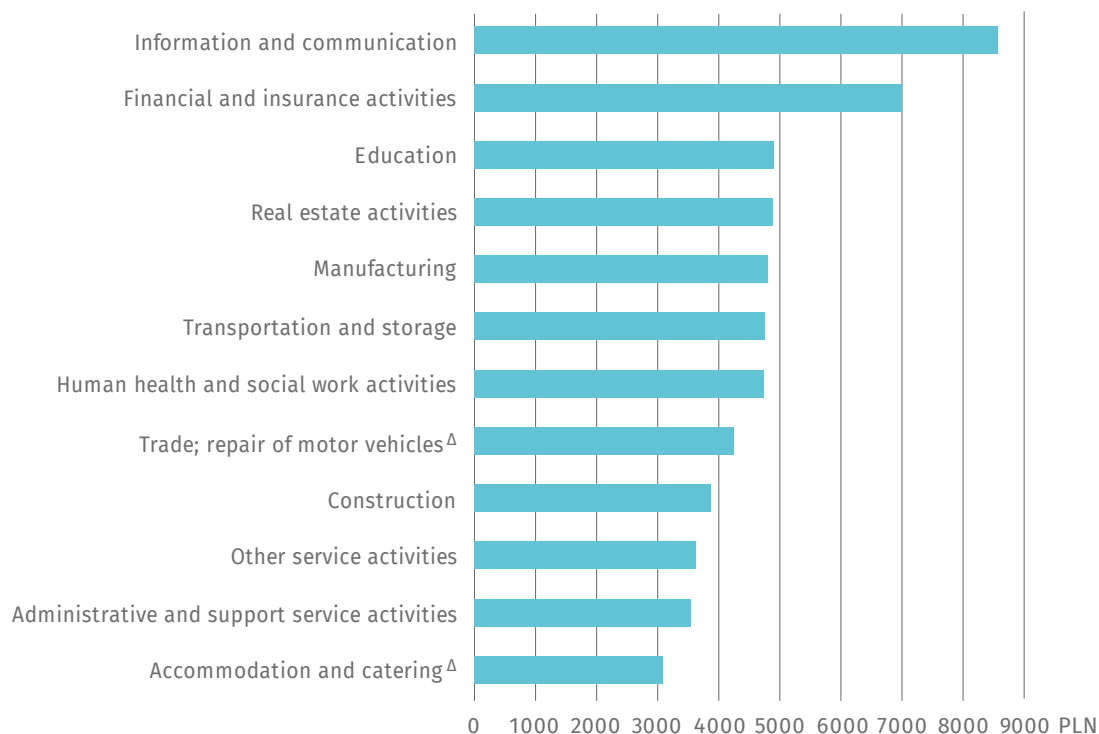
Chart 8. Average monthly gross wages and salaries^a by powiats in 2019

^a Excluding wages and salaries of persons employed abroad; see methodological notes, section 24 on page 57.

The average monthly gross wages and salaries in entities employing more than 9 persons¹ reached PLN 5,142.01, by 7.2% more than in the previous year (by 0.8% below the national average). The average monthly gross wages and salaries in the private sector stood at PLN 4,944.51 – by 6.9% more than a year earlier. The average monthly gross wages and salaries in the public sector were by 12.7% higher than in the private sector (by 8.0% higher than in 2018) and amounted to PLN 5,572.91. According to kinds of activity, the highest average monthly gross wages and salaries were recorded in information and communication – PLN 8,960.08, in mining and quarrying – PLN 8,122.98 and in electricity, gas, steam and air conditioning supply – PLN 7,591.86, whereas the lowest were noted in accommodation and catering – PLN 3,342.52 and in administrative and support service activities – PLN 3,548.48.

Chart 9. Average monthly gross wages and salaries by selected sections in 2019

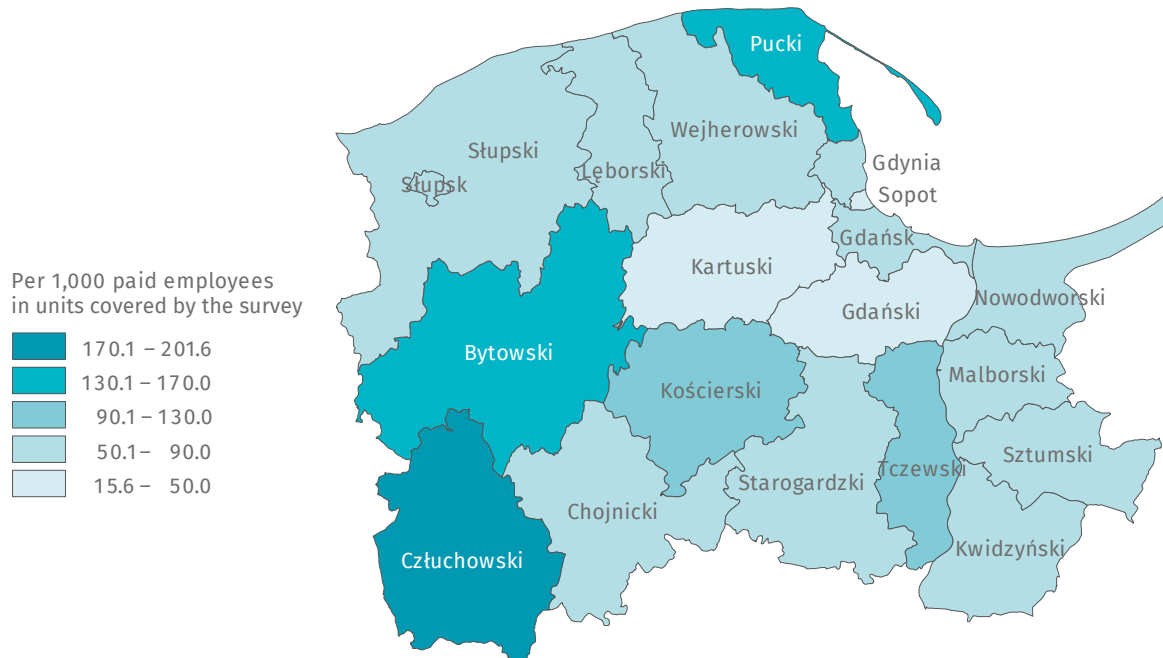
Working conditions

In 2019, the survey on working conditions in Pomorskie Voivodship covered 4.9 thousand units (in 2018 – 5.1 thousand) employing a total of 327.1 thousand people. 23.4 thousand persons in the surveyed units (23.6 thousand in the previous year) were exposed to risk factors, accounting for 7.2% of the employment in these entities (in 2018 – 7.3%), most of which (93.7%) were private sector units.

Territorial distribution of physical health risk factors is strictly connected with infrastructure and concentration of enterprises. In comparison with 2018, more than half the powiaty recorded a lower share in the number of persons employed in workstations which did not meet standards (listed only once by predominant factor). The biggest decrease (7.2 percentage points) was recorded in Malborski Powiat and the biggest increase (8.2 percentage points) in Pucki Powiat.

¹ See methodological notes, section 24 on page 57.

Map 1. Exposure^a to risk factors at work in 2019

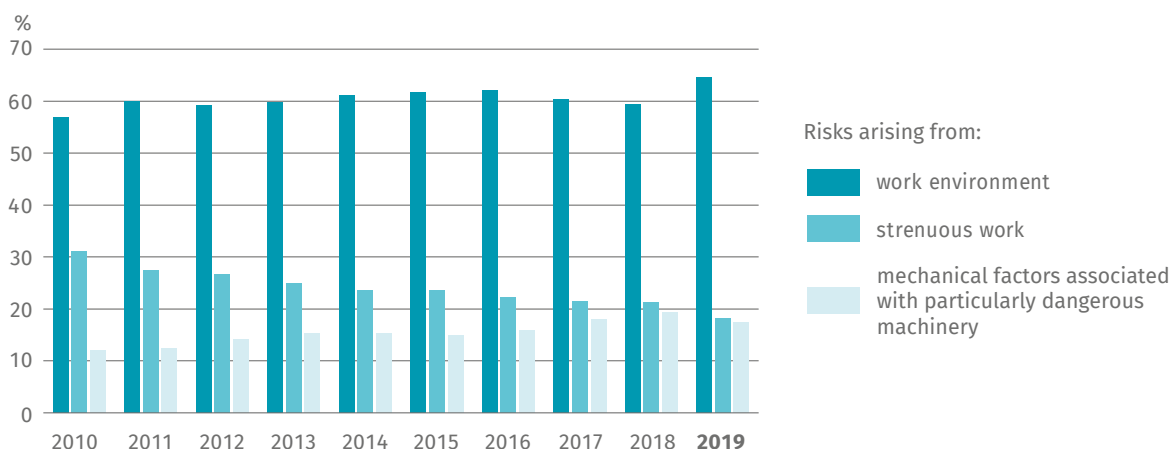

^a Employees listed only once by predominant factor.

The percentage of women exposed to risk factors depends primarily on specificity of the workplace and its business profile. One in six persons employed in hazardous conditions in 2019 was a woman (one in seven in 2018).

One of the basic measures of working conditions is the occupational exposure rate per 1,000 employees of the surveyed population. The rate for Pomorskie Voivodship as of the end of December 2019 was 71.6 (in 2018 – 72.9). The analysis of exposure to physical health risk factors shows that the most hazards occurred in units operating in agriculture, forestry and fishing where this rate accounted for 137.1 (170.2 in 2018) and in manufacturing (respectively 125.5 and 122.9). The highest rate for women was recorded in administrative and support service activities – 30.1 (30.0 in 2018) and in human health and social work activities – 23.3 (in 2018 – 8.0).

15.1 thousand people listed only once by predominant factor (4.6% of all employees in the surveyed units of Pomorskie Voivodship) were exposed to risks arising from work environment in 2019, by 0.3 percentage points more than in 2018. Risks arising from strenuous work were the second largest group of agents harmful to employees. 4.2 thousand people (in 2018 – 5.0 thousand), 1.3% (in 2018 – 1.5%) of all surveyed employees, were exposed to risks arising from strenuous work. 4.1 thousand employees (4.6 thousand in 2018) worked were exposed to risks associated with particularly dangerous machinery, 1.2% of the surveyed population (1.4% in 2018).

Chart 10. Exposure^a to risk factors at work

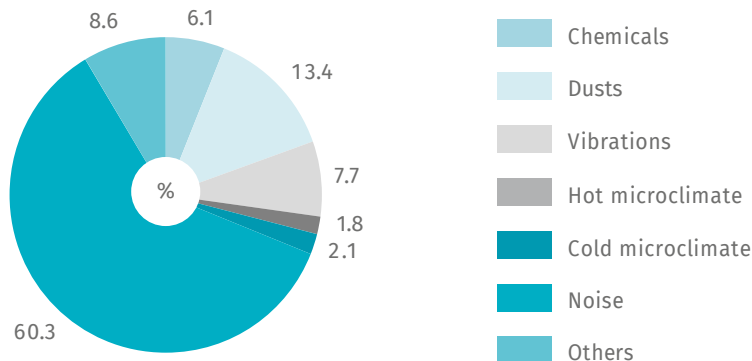
^a Employees listed only once by predominant factor.

It is worth noting that employees can be simultaneously exposed to several physical health risk factors in their workplaces (i.e. those arising from the work environment, strenuous work and mechanical factors associated with particularly dangerous machinery). The analysis below presents data regarding persons exposed to risks at work, counted as many times as many factors they were exposed to.

Pomorskie Voivodship recorded a slight decrease in the number of persons exposed to risk factors at work which amounted to 27.5 thousand as of 31 December 2019 (in 2018 – 27.8 thousand), including 18.1 thousand people (65.8% of the total figure) exposed to risks arising from work environment, 5.2 thousand (18.8%) exposed to risks arising from strenuous work. 4.3 thousand people were exposed to mechanical risk factors associated with particularly dangerous machinery (15.5%).

The detailed analysis of physical health risk factors shows that noise was definitely the most common hazard related to work environment, like in the previous year (60.4%), followed by dusts (13.4%) and vibrations (7.7%). 13.5 thousand risks arising from work environment were eliminated or reduced during the survey period. Simultaneously, 7.4 thousand new risks emerged or were disclosed.

Chart 11. Exposure^a to risk factors arising from work environment by physical health risk factors in 2019

^a Employees listed as many times as many risks they are exposed to.

Collecting information on preventive measures related to occupational risk assessment also falls within the working conditions survey. Such assessment was carried out for 82.9 thousand workstations in Pomorskie Voivodship in 2019, by 6.9 thousand more than in 2018. There were 105.3 thousand persons working at the assessed workstations (by 7.4 thousand more than in the previous year), 83.5% in the private sector (84.8% in 2018).

Employers may strive for elimination or reduction of occupational risk by applying technical, organisational and personal protective measures. During the survey period, occupational risk was eliminated or reduced for 44.6 thousand workstations (42.7 thousand in 2018) with a total of 56.2 thousand employees (54.4 thousand employees in 2018) due to application of such measures. In comparison with the previous year, the greatest number of such workstations were recorded in manufacturing – 22.0 thousand (49.3%), in trade; repair of motor vehicles – 5.8 thousand (12.9%) and in transportation and storage – 5.1 thousand (11.4%).

The predominant group of measures used to eliminate or reduce occupational risk was personal protective equipment applied in 29.6 thousand workstations. Organisational measures were applied in 23.1 thousand workstations, while technical measures – in 13.3 thousand workstations respectively. More than one type of measures were used to eliminate or reduce occupational risk for some people working in these stations.

The working conditions survey provides information about the number of people who benefited from employee entitlements for working in unhealthy and strenuous conditions. In mid-December 2019, the number of such benefits reached 57.6 thousand in Pomorskie Voivodship. The most common type of benefits for exposure to physical health risk factors were drinks and prophylactic meals which accounted for, respectively, 47.8% and 42.1% of the total number of benefits.

According to the ownership sector, more public sector employees took extra leaves – 92.4% (in 2018 – 92.0%), followed by persons with entitlements arising from performing work in special conditions or of specific nature – 63.1% (in 2018 – 62.8%). Private sector employees prevailed among people entitled to other nutrition – 85.6% (in 2018 – 71.5%), prophylactic meals – 73.9% (in 2018 – 76.5%), drinks – 73.7% (in 2018 – 68.7%) and short time work – 67.5% (in 2018 – 69.6%).

The benefits varied depending on the kind of business activity. In mid-December 2019, the highest percentage of people benefiting from other nutrition (71.9%), prophylactic meals (56.8%), drinks (49.3%) and benefits for performing work in special conditions or of specific nature (31.4%) was recorded in manufacturing. The most extra leaves (89.9%) were granted in transportation and storage, while the highest percentage of persons having short time work were in human health and social work activities (26.2%).

Accidents at work

Information on accidents at work derived from "Statistical accident report" Z-KW provides data on the accident and work, their victims, the working environment and accident causes.

5,118 accidents at work and accidents treated equally to accidents at work were recorded in Pomorskie Voivodship in 2019, 68.8% of which in the private sector. The number of accidents decreased by 5.0% in relation to the prior year. The most accidents occurred in industry – 2,037 (39.8% of all accidents), including 404 accidents in manufacture of food products, 313 in manufacture of metal products, 160 in manufacture of wood, cork, straw and wicker products and 134 in repair and installation of machinery and equipment.

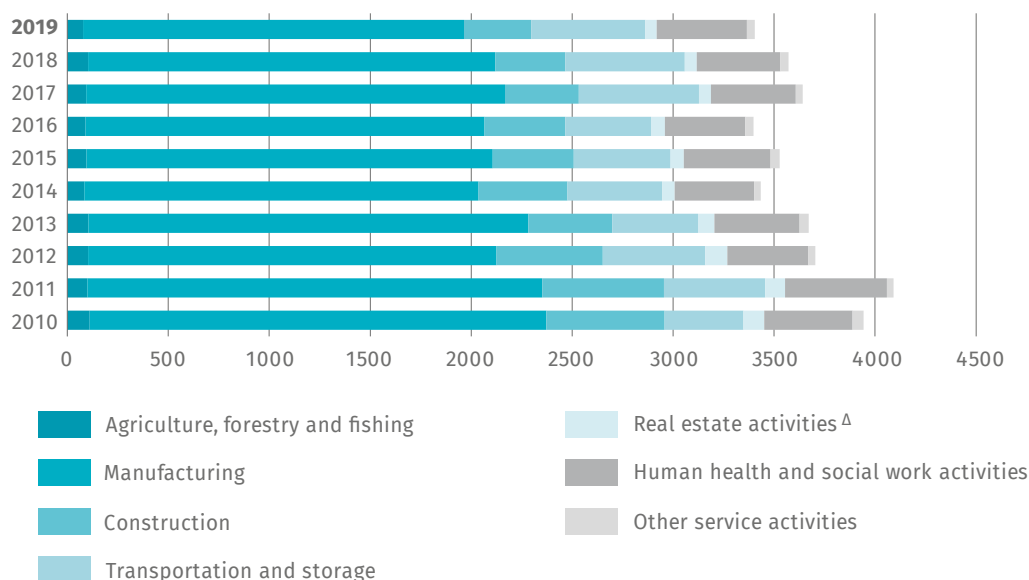
Multiple casualty incidents accounted for 0.3% of all accidents in the Pomorskie Voivodship in 2019 (a 0.2 percentage point decrease on the previous year).

5,148 people were injured (5.0% fewer than in 2018) in ascertained accidents at work, including 47 persons in multiple casualty incidents (a decrease of 17.5%). The number of people injured in fatal, serious accidents and in those with other effect decreased by 50.0%, 34.5% and 4.7% respectively. The injured persons recorded in Pomorskie Voivodship accounted for 6.2% of the total number of accident victims countrywide. Pomorskie Voivodship was ranked 6 (like in the previous year) as regards the number of occupational accident victims, following Śląskie, Mazowieckie, Wielkopolskie, Dolnośląskie and Małopolskie Voivodships.

Considering territorial division, the victims in cities with powiat status represented 46.2% of all persons injured in accidents at work in the Voivodship (including 25.2% in Gdańsk and 13.2% in Gdynia). The fewest victims were recorded in Nowodworski Powiat (0.5%).

Most people injured in accidents at work in Pomorskie Voivodship worked at establishments (local units) employing 1 to 249 persons (64.1%) where the victims of accidents with fatal outcomes accounted for 71.4% of the total fatalities.

In 2019, the most victims of accidents at work were recorded in units belonging to the sections: manufacturing (36.7%), trade; repair of motor vehicles (11.6%) and transportation and storage (11.0%). In comparison with the previous year, the biggest increase in the number of persons injured at work occurred in the sections: financial and insurance activities (27.7% up), mining and quarrying (20.0% up), human health and social work activities (7.7% up) and education (4.2% up). The biggest decrease was recorded in units belonging to the sections: electricity, gas, steam and air conditioning supply (40.0% down), administrative and support service activities (25.4% down), agriculture, forestry and fishing (24.5% down) and water supply; sewerage, waste management and remediation activities (21.7% down).

Chart 12. Persons injured in accidents at work^a by selected sections

^a Registered in a given year; excluding accidents in private farms in agriculture.

One of the most important aspects of the analysis of circumstances of accidents at work is demographic and professional characteristics of people injured in these accidents. In 2019, as in previous years, men sustained more accidents than women, accounting for 63.3% of all victims (64.6% in 2018). The majority of injured persons worked in the private sector (68.9%) where men represented 71.0% (an increase of 0.7 percentage points in relation to 2018).

The largest groups of victims of accidents at work in 2019 were persons aged 35-44 years (25.1%) and 25-34 years (23.3%). Fatal accidents occurred mostly in the age groups 45-54 years and 55-64 years (respectively 42.9% each), while persons aged 55-64 prevailed among those injured in serious accidents (47.4%). The largest group of victims were men aged 25-34 years (25.7%) and 35-44 years (24.7%). However, women aged 45-54 years (26.5%) and 35-44 years (25.8%) prevailed among female victims of accidents. The percentage of juveniles (under 18 years) in the total number of people injured in accidents increased by 0.1 percentage point in comparison with the previous year and accounted for 0.3%.

Persons with up to one year work seniority were the most numerous among the victims of accidents – 34.3% (a decrease of 0.1 percentage point in comparison with the previous year). People working 2-3 years prevailed in fatal accidents, accounting for 42.9% of all fatalities (an increase of 35.8 percentage points on the previous year).

Permanent full-time employees prevailed among the injured persons – 63.9% of all accident victims (60.9% in 2018). In 2019, like a year earlier, the greatest numbers of victims were recorded in the occupations: metal, machinery and related trades workers (11.9% of the total number of persons injured, mainly in blacksmiths, toolmakers and related jobs – 5.8%), drivers and mobile plant operators (8.2%, mainly in heavy truck and bus drivers – 3.5%). The greatest number of fatally injured persons was recorded among drivers and mobile plant operators (28.6% of the total number of fatalities, an increase of 14.3 percentage points on the previous year).

The most frequent types of injuries sustained in 2019 were: wounds and superficial injuries (47.4% of all injuries), dislocations, sprains and strains (23.6%) and bone fractures (17.9%).

The most common contact-modes of injuries were: horizontal or vertical impact with or against a stationary object (30.5% of injured persons), being struck by object in motion (20.5%) and contact with a sharp, pointed, rough, coarse material agent (18.3%).

Major causes of accidents at work were: employee's incorrect action (64.2% of all causes), inappropriate organisation of work and workstation (8.7% respectively), inappropriate condition of the material agent (7.5%), absence or inappropriate use of the material agent (6.4%).

The most frequent deviations were: slipping, stumbling, fall of persons (28.7% of all deviations) and loss of control of a machine, means of transport, carried load, tool, object, animal (20.4% respectively).

Considering working environment, i.e. the place where the victims were at the moment of the accident, the most accidents were recorded in production sites (44.6% of the total accident numbers, in 2018 – 47.3%), in offices, tertiary activity areas and schools, service establishments (24.4% and 22.4% respectively) and in public transport facilities (12.5% and 12.9% respectively).

A total of 211.1 thousand days were lost due to accidents in 2019 (a decrease of 3.5% in relation to 2018). The ratio per victim (excluding fatal accidents) was 41 days lost.

Map 2. Incidence rate in 2019

Uwagi ogólne

1. Prezentowane w publikacji dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.
2. Informacje w podziale według województw, powiatów i gmin oraz w podziale na **miasta** i **wieś** podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „**miasta**” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach wiejsko-wiejskich, przez „**wieś**” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.
3. Dane prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS)**, opracowanej na podstawie Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej od 1 stycznia 2008 r.
4. Dane prezentuje się:
  - 1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzono z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885, z późn. zm.).

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**” jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”;
  - 2) według **sektorów własności**:
    - **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
    - **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.
5. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według **kryterium liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:
  - do 9 osób,
  - od 10 do 49 osób,
  - 50 osób i więcej.
6. Dane w podziale według sekcji, działów i grup PKD 2007 oraz w podziale administracyjnym opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.
7. Dane według grup zawodów wykazane zostały zgodnie z **Klasyfikacją Zawodów i Specjalności** opracowaną na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) i wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 227) i obowiązującą od 1 stycznia 2015 r.
8. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

9. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.
10. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.
11. **Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.**
12. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007

skrót	pełna nazwa
sekcje	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznym
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
działy	
Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo	Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową
Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej
Produkcja wyrobów farmaceutycznych	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych
Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 (dok.)

skrót	pełna nazwa
	działy (dok.)
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej
Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi oraz ich naprawa	Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych
Handel hurtowy	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi
Handel detaliczny	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi
Transport lądowy i rurociągowy	Transport lądowy oraz transport rurociągowy
Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwo w zakresie informatyki	Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana
Działalność związana z turystyką	Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane
Utrzymanie porządku w budynkach i zagospodarowanie zieleni	Działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni

General notes

1. Data presented in the publication – unless otherwise indicated – concern the **entire national economy**.
2. Information by voivodships, powiats and gminas as well as by **urban** and **rural areas** is presented in each administrative division. The term “**urban area**” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term “**rural area**” is understood as rural gminas and rural areas in urban-rural gminas.
3. Data are presented in accordance with the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NUTS)**, compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union since 1 January 2008.
4. Data are presented:
  - 1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 January 2008 by the Regulation of the Council of Ministers of 24 December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885, with later amendments).

The item “**Industry**” was introduced as an additional grouping, including sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”;
  - 2) according to **ownership sectors**:
    - **public sector** – classifies state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,
    - **private sector** – classifies private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.
5. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the **criterion of the number of persons employed**, and – unless otherwise indicated – includes the entities employing:
  - up to 9 persons,
  - from 10 to 49 persons,
  - 50 persons and more.
6. Data according to PKD 2007/NACE Rev. 2 sections, divisions and groups as well as according to the administrative division are compiled – unless otherwise indicated – using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organisational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.
7. Data by group of occupations are shown according to the **Classification of Occupations and Specialisations**, compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08) introduced by the Regulation of the Minister of Labour and Social Policy of 7 August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227) in force since 1 January 2015.
8. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

9. Data, unless otherwise indicated, do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.
10. Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.
11. **Due to data rounding, in some cases sums of components may slightly differ from the amounts given in the item "total".**
12. The names of some classification levels used in the publication have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2

abbreviation	full name
sections	
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities
divisions	
Crop and animal production, hunting	Crop and animal production, hunting and related service activities
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
Manufacture of pharmaceutical products	Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
Manufacture of metal products	Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
Wholesale trade	Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles
Retail trade	Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles
Land and pipeline transport	Land transport and transport via pipelines
Computer programming and consultancy activities	Computer programming, consultancy and related activities
Tourism activities	Travel agency, tour operator and other reservation service and related activities

Uwagi metodyczne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej i obejmują osoby **w wieku 15 lat i więcej** będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Badanie nie obejmuje osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych. Prezentowane dane opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL** przeprowadzanego w cyklu kwartalnym. Od III kwartału 2012 r. badanie nie obejmuje osób nieobecnych w gospodarstwie domowym 12 miesięcy i więcej (do II kwartału 2012 r. dotyczyło to 3 miesięcy i więcej), tj. przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania lub za granicą, a także bezdomnych. Badanie prowadzi się metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Dane uogólniane są na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia.

Od I kwartału 2016 r. zastosowano kalibrację wag na poziomie województwa, co poprawia wskaźniki precyzji dla ocen na poziomie województwa, niemniej jednak może wpływać na brak pełnej porównywalności danych na poziomie województw z wcześniejszymi okresami.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo oraz biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

- 1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- a) wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- b) miały pracę, ale jej nie wykonywały:
  - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego lub wypoczynkowego,
  - z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła:
    - do 3 miesięcy,
    - powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia;

- 2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. **Współczynnik aktywności zawodowej** obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jak udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

4. Ze względu na zaokrąglenia dokonywane przy uogólnianiu wyników reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w tablicach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Z uwagi na reprezentacyjną metodę badania zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi w tych przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 15 tysięcy. W przypadku, gdy liczby po uogólnieniu wyników z próby wynoszą poniżej 5 tys., zostały one zastąpione znakiem kropki („.”), co oznacza, że konkretna wartość nie może być pokazana ze względu na losowy błąd próby.

Pracujący

5. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).
6. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:
- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
  - 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
    - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin) – patrz ust. 11 na str. 49,
    - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
    - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
  - 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
  - 4) agentów;
  - 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
  - 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.
7. Informacje zawarte w tabl. 3(9)-14(20), 18(24), 19(25) nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
8. **Zatrudnieni** są to pracownicy, z którymi stosunek pracy zawarto na podstawie umowy o pracę, powołania, mianowania, wyboru lub stosunku służbowego.
- Pełnozatrudnieni** są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia.
- Niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.
9. W liczbie pracujących ujęto zarówno obywateli polskich pracujących za granicą, jak i cudzoziemców pracujących w Polsce.
10. Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 grudnia** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób **w głównym miejscu pracy**.

11. Dane dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 grudnia wyszacowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą i ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

12. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 grudnia** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczenia na pełnozatrudnionych,
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

13. Do osób wykonujących pracę nakładczą zalicza się osoby, z którymi zawarto umowę o wykonanie określonych czynności na rzecz jednostki zlecającej pracę poza jej terenem.

14. Do agentów zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

Agenci pracujący na podstawie umów agencyjnych otrzymują wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w formie prowizji od obrotów (wynagrodzenie tych osób jest uzależnione od wartości dokonywanych transakcji lub wartości wykonywanych usług).

Agenci prowadzący placówki na podstawie umowy na warunkach zlecenia przejmują pełne wpływy uzyskane z działalności placówek i zobowiązani są uiszczać na rzecz zleceniodawcy zryczałtowaną odpłatność ustaloną w kwocie lub wskaźnikiem procentowym od obrotu.

15. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby **przyjętych do pracy** zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby **zwolnionych z pracy** zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi); osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy; osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedzającego rok badany.

16. Dane o absolwentach podejmujących pierwszą pracę dotyczą pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo).

17. Informacje zawarte w tabl. 15(21)-17(23) opracowano na podstawie badania **popytu na pracę** (Z-05). Badanie to ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie zatrudnionych 1 lub więcej osób.

Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone,
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,

- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Bezrobocie rejestrowane

- 18. Dane o bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1409), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonyującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź, jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów zapisanymi w ustawie.

- 19. Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

20. Napływ bezrobotnych oznacza liczbę osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w ciągu roku.

- 21. Odpływ bezrobotnych** oznacza liczbę osób, które w ciągu roku zostały wykreślone z ewidencji urzędów pracy z różnych przyczyn, m.in. w związku z podjęciem pracy stałej, sezonowej, interwencyjnej lub robót publicznych, w wyniku niepotwierdzenia gotowości do pracy, podjęcia nauki, nabycia praw emerytalnych lub rentowych itd.

22. Długotrwale bezrobotni zarejestrowani to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

- 23. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1409). Zasiłki i świadczenia przedemerytalne od 1 sierpnia 2004 r. finansowane są z budżetu państwa (na mocy ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych – tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1725).

Wynagrodzenia

- 24. Wynagrodzenia** obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Dane prezentowane w dziale nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto w tabl. 1(46), 3(48)-5(50) nie obejmują pracowników: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz rolników indywidualnych, duchownych i podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Do **wynagrodzeń osobowych** zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

26. Dane o wynagrodzeniach podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

Warunki pracy

27. Informacje o zatrudnionych w warunkach zagrożenia, działaniach profilaktycznych oraz o świadczeniach z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych opracowano na podstawie rocznego sprawozdania o warunkach pracy (Z-10), przy czym:

- 1) dane obejmują zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób, zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybotówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie”; „Przetwórstwo przemysłowe”; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”; „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych); „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego),
- 2) dane dotyczą zatrudnionych w warunkach zagrożenia: związanego ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, pyły, hałas, wibracje (drżania mechaniczne), gorący lub zimny mikroklimat itp.), związanego z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

28. Maszyny szczególnie niebezpieczne to przede wszystkim maszyny wymienione w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 21 października 2008 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn (Dz. U. Nr 199, poz. 1228, z późn. zm.), załącznik nr 5.

29. Świadczenia z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub szczególnie uciążliwych dotyczą:

- 1) posiłków profilaktycznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz. U. Nr 60, poz. 279, z późn. zm.), wydawanych nieodpłatnie w ramach dożywiania specjalnego pracownikom zatrudnionym stale przy pracach szczególnie szkodliwych dla zdrowia, wykonującym stale ciężkie lub uciążliwe prace na otwartej przestrzeni w okresie zimowym, inne prace narażające organizm na nadmierne ochłodzenie, jak również wykonującym prace w szczególnie trudnych warunkach,
- 2) napojów w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz. U. Nr 60, poz. 279, z późn. zm.),
- 3) innych środków odżywczych wydawanych pracownikom na podstawie branżowych układów pracy lub innych przepisów,
- 4) skróconego czasu pracy, tj. krótszego od ustawowego czasu pracy w danej grupie zawodowej,
- 5) dodatkowych urlopów (płatnych),
- 6) innych uprawnień, np. możliwości wcześniejszego, niż ogólnie przyjęto, przejścia na emeryturę.

30. Ocena ryzyka zawodowego to proces analizowania i wyznaczania dopuszczalności ryzyka w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy, związanego z zagrożeniem występującym w miejscu pracy.

31. Stanowisko pracy to przestrzeń pracy, wraz z wyposażeniem w środki i przedmioty pracy, w której pracownik lub zespół pracowników wykonuje pracę.

Wypadki przy pracy

32. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy nie zależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze „Statystycznej karty wypadku” Z-KW.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

33. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności.**

34. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia,
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej,
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za **wypadek przy pracy uważa się również** nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe,
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie,
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium,
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni,
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług,
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej,
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi,
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej,
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

35. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

36. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

37. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy są grupowane zgodnie z zaleceniami Eurostatu.

38. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 grudnia, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

Methodological notes

Economic activity of the population

1. Data on **economic activity of the population** concern the actually living population and cover persons **aged 15 years and more** who are members of households in the dwellings selected on a random basis. The survey does not cover persons living in collective accommodation establishments and homeless persons. The presented data were drawn from **Labour Force Survey – LFS**, a sample-based survey conducted on a quarterly basis. Persons absent from households for 12 months and longer, i.e. living in collective accommodation establishments, staying abroad, or homeless, have been excluded from the survey since quarter 3 of 2012 (until then, the lower limit of absence was 3 months). The survey is conducted using the continuous observation method, i.e. economic activity of the population is observed for each week during the whole quarter. The data have been generalised on the basis of population balances compiled using the results of the Population and Housing Census 2011.

Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth.

Since the first quarter of 2016, the previously used calibration of weights at the country level has been replaced by calibration of weights at the voivodship level, which improves precision indices for these estimates, but may distort full data comparability with the previous periods across the voivodships.

2. The main criterion for dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for a job.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

- 1) **employed persons** are persons who during the reference week:
  - a) performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (not receiving wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or a family-owned business outside agriculture,
  - b) had work but did not perform it:
    - due to sickness, maternity leave, parental leave or vacation,
    - due to other reasons, but the break in employment:
      - did not exceed 3 months,
      - exceeded 3 months, but these persons worked as paid employees and during that period received at least 50% of the hitherto remuneration;
- 2) **unemployed persons** are persons aged 15-74 years who simultaneously fulfilled three conditions:
  - were not employed during the reference week,
  - actively sought work during a 4-week period (the last week being the reference week),
  - were available for work during two weeks following the reference week.

The unemployed also include persons who had found work and were waiting to begin it within three months and were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

3. The **activity rate** is calculated as the share of economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 years and more (total or in a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 years and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

4. Due to rounding of the Labour Force Survey (LFS) results, some components in the tables may not sum up to the "totals".

Since this is a sample-based survey, caution is recommended when using the data in cases where more detailed breakdowns were applied and where the numbers are lower than 15 thousand. If the numbers after generalisation of the sample results are less than 5 thousand, they are replaced with a dot ("."), which means that the value cannot be displayed because of a sampling error.

Employment

5. Data were compiled on the basis of reports and estimates (in regard to private farms in agriculture, etc.).
6. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:
- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relationship);
  - 2) employers and own-account workers, i.e.:
    - a) owners, co-owners and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers) – see section 11 on page 55,
    - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding business partners not working in the partnerships) of entities conducting economic activity, excluding private farms in agriculture,
    - c) other self-employed persons, e.g. liberal professionals;
  - 3) outworkers;
  - 4) agents;
  - 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as farmers' cooperatives);
  - 6) clergy fulfilling priestly obligations.
7. Data in tables 3(9)-14(20), 18(24), 19(25) do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organisations, employers organisations, economic and professional self-government, self-employed farmers, clergy as well as economic entities employing up to 9 persons.
8. **Paid employees** are persons employed on the basis of the labour contract, posting, appointment, election or service relationship.
- Full-time paid employees** are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work shorter hours, e.g. due to hazardous conditions, or longer hours, e.g. property caretaker.
- Part-time paid employees** are persons who, in accordance with the labour contract, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace was their main workplace.
9. Data on employment include both Polish citizens employed abroad and foreigners employed in Poland.
10. Data concerning **employment as of 31 December** are presented without converting part-time paid employees into full-time equivalent, each person being listed once according to the **main workplace**.
11. Data concerning **employment on private farms in agriculture as of 31 December** were estimated on the basis of the results of the Agricultural Census 2010.

Persons employed on private farms include all persons employed on private farms conducting agricultural activity, irrespective of the area of the agricultural land or destination of agricultural output (including farms producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).

12. Data regarding employees hired on the basis of an employment contract concern:

- 1) the **employment as of 31 December** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main workplace, not converted into full-time equivalent,
- 2) the **average paid employment** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees converted into full-time equivalent.

13. **Outworkers** are persons who are bound by a contract defining the scope of activities to be performed for the entity providing the work which is performed outside its premises.

14. **Agents** are persons who are bound by agency agreements or by order agreements to manage entities whose scope of activity is described in the agreement.

Agents employed on the basis of agency agreements receive agency and commission wages and salaries in form of sales commission (wages and salaries of these persons depend on the value of transactions conducted or on the value of services rendered).

Agents managing entities on the basis of order agreements receive all income obtained from the entity's activity and are obligated to pay the contractor a lump-sum payment established either as a defined sum or as a percentage of turnover.

15. Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees and seasonal and temporary employees. These data concern the **number of hires and terminations**, but not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons, as one person may change work several times during a year.

Hired persons are persons taking up the first or subsequent job. **Terminated persons** are persons whose work contracts have been dissolved by either the employee or the employer (including collective redundancies); retirees, pensioners due to incapacity for work; persons who left work as well as – for record-keeping purposes – deceased persons. Moreover, persons hired or terminated include reassigned persons transferred on the basis of agreements between entities as well as persons returning to and leaving work within the framework of parental leave, unpaid leave or rehabilitation.

The **hire (termination) rate** is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from parental leave (or the number of terminations less the number of persons granted parental leave) during a survey year to the number of full-time paid employees as of 31 December from the year preceding the survey year.

16. Data regarding **school graduates taking up first job** concern full-time paid employees (including seasonal and temporary employees).

17. Data in tables 15(21)-17(23) were compiled on the basis of the **demand for labour** survey (Z-05). This is a sample-based survey which covers entities of the national economy employing one or more persons.

Job vacancies comprise jobs created due to labour turnover or newly established jobs fulfilling simultaneously three criteria:

- 1) jobs were actually vacant on the reporting day,
- 2) the employer made attempts to find persons willing to take a job,
- 3) in the case of finding adequate persons, the employer would be ready to employ them immediately.

Newly created jobs are the jobs created in the course of organisational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in newly established entities.

Registered unemployment

18. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Act of 20 April 2004 on Promotion of Employment and on Labour Market Institutions, in force since 1 June 2004 (uniform text Journal of Laws 2020 item 1409), are classified as unemployed.

Unemployed person is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed or performing any other kind of paid work, who is capable of work and available for full-time employment (or in the case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than half of the working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extramural examination within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in the powiat labour office appropriate for his/her permanent or temporary residence, seeking employment or any other paid work, with additional provisions concerning the sources of income as stipulated by the law.

19. The **registered unemployment rate** is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e. excluding employees of budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

20. Inflow to unemployment means number of persons who were registered in regional labour offices during a year.

21. Outflow of the unemployed means the number of persons who were, during the year, withdrawn from labour office rolls for various reasons, e.g. taking up permanent or seasonal job, intervention or public work, lack of confirmation of availability for work, starting education, acquiring the right to a retirement pay or pension.

22. The **registered long-term unemployed** are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship or occupational training of adults in the workplace.

23. Information concerning **Labour Fund expenditures** is given according to the Act of 20 April 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions (uniform text Journal of Laws 2020 item 1409). Pre-retirement benefits and allowances have been financed from state budget since 1 August 2004 (pursuant to the Act of 30 April 2004 on Pre-retirement Benefits – uniform text Journal of Laws 2020 item 1725).

Wages and salaries

24. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for the performed work.

Data presented in this chapter do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. Moreover, data presented in tables 1(46), 3(48)-5(50) do not include employees in foundations, associations, political parties, trade unions, social organisations, employers organisations, economic and professional self-government, as well as self-employed farmers, clergy and economic entities employing up to 9 persons.

Wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Personal wages and salaries include: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g. for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), overtime pay, compensations for time not paid (paid lay-offs, holidays, illness), allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices who concluded a labour contract with an employer for the purpose of occupational training.

25. The **average monthly (nominal) wages and salaries** per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in cooperatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g. to journalists, film producers, radio and television programme producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees whose wages and salaries were converted to full time equivalent.

26. Data regarding **wages and salaries** are given in gross terms, i.e. including personal income tax advances and contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee.

Working conditions

27. Information regarding **persons exposed to risk factors at work, preventive measures and the benefits for exposure to physical health risk factors** is compiled on the basis of an annual report on working conditions (Z-10), wherein:

- 1) data concern economic entities employing more than 9 persons included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); "Mining and quarrying"; "Manufacturing"; "Electricity, gas, steam and air conditioning supply"; "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities"; "Construction" (excluding development of building projects); "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles"; "Transportation and storage"; "Information and communication" (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); "Professional, scientific and technical activities" (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); "Administrative and support service activities" (in the scope of rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); "Education" (only tertiary education); "Human health and social work activities" (in the scope of human health activities); "Other service activities" (in the scope of repair of computers and personal and household goods),
- 2) data concern persons exposed to factors arising from the work environment (chemicals, dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work (awkward posture, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors associated with particularly dangerous machinery.

28. **Particularly dangerous machinery** are machines listed in the Regulation of the Minister of Economy of 21 October 2008 on essential requirements for machinery (Journal of Laws No. 199, item 1228, with later amendments), Annex No. 5.

29. **Benefits for exposure to physical health risk factors** comprise:

- 1) prophylactic meals according to the Regulation of the Council of Ministers of 28 May 1996 on prophylactic meals and drinks (Journal of Laws No. 60, item 279, with later amendments), served free of charge as part of special nutrition to employees constantly performing work particularly harmful to health, hard or strenuous outdoor work in winter, performing other work involving exposure to overcooling, as well as to those working in particularly difficult conditions,
- 2) drinks according to the Regulation of the Council of Ministers of 28 May 1996 on prophylactic meals and drinks (Journal of Laws No. 60, item 279, with later amendments),
- 3) other nutrition served on the basis of trade agreements or other regulations,
- 4) shorter working hours, i.e. shorter than regular working hours for a given occupational group,

- 5) additional leave (paid),
- 6) other benefits, e.g. earlier retirement.

30. Occupational risk assessment is the process of analysing and determining the acceptability of risk related to workplace hazards in the area of occupational health and safety.

31. Workstation is a space equipped with means of work, resources and materials where an employee or a team of employees performs work.

Accidents at work

32. Information on accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information on accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data on accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from the „Statistical accident report” Z-KW.

Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to the accidents for which one-off compensations were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.

33. Data according to sections and divisions of the PKD 2007/NACE Rev. 2 were compiled using the **local kind-of-activity unit method**.

34. Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason, leading to injury or death, which occurred in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of typical activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions,
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated **equally to an accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases, if the employee had such an accident:

- 1) during a business trip,
- 2) during training within the scope of the national self-defence,
- 3) when performing tasks ordered by trade union organisations operating at the employer's.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

- 1) practising sports during competitions and training by a person receiving sport scholarship,
- 2) performance of paid work while serving the sentence of imprisonment or temporary detentions,
- 3) exercising a mandate of a Deputy or Senator who receive salaries,
- 4) serving a mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland,
- 5) doing – on the basis of appointment issued by powiat labour office or other supervising entity – training or internship connected with a scholarship received by school leavers,

- 6) performance of work by members of agricultural producers' cooperatives, farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives,
- 7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services,
- 8) performance of typical activities related to running, or cooperation in running, a non-agricultural economic activity,
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen,
- 10) serving supplementary forms of military service,
- 11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

35. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e. loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problems, which disrupts primary bodily functions or results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation, or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

36. Fatal accident at work is an accident which leads to the death of a victim at the site of the accident or within 6 months of the accident.

37. Accidents at work are classified, i.a., according to **contact-modes of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, employee's incorrect action). Each accident at work is the result of a single contact-mode, but most often of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Contact-modes of injuries have been grouped according to the Eurostat recommendations.

38. Incidence rate is the number of persons injured per 1,000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 December, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.